

**Gemeente
Haarlem**

Verbonden partijen in Haarlem 2021

Beleidskader en gemeentelijke
governance

2021

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding voor herziening van de nota	4
1.2	Leeswijzer	4
2.	Verbonden partijen	6
2.1	Wat is een verbonden partij?	6
2.2	Privaatrechtelijke en publiekrechtelijke organisaties	7
2.3	Gelijkschakeling verbonden partijen en grote gesubsidieerde instellingen	8
2.4	Niet-verbonden partijen	8
3.	Afwegingskader	10
3.1	Verbondenheid met Haarlems publiek belang	10
3.2	Stappen in de afweging van aangaan verbonden partij	10
3.3	Beslisboom	12
3.4	Uitgangspunten bij het aangaan van en sturing op verbonden partijen	14
3.5	Proces aangaan van een nieuwe verbonden partij	15
4.	De relatie van de gemeente met een verbonden partij	16
4.1	Drie belangen in relatie tot verbonden partijen	16
4.2	Rol opdrachtgever	17
4.3	Rol eigenaar	17
4.4	Ambtelijke organisatie	17
5.	Onderhouden van de relatie met de verbonden partij	19
5.1	Sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden	19
5.2	Beheer verbonden vennootschappen	21
5.2.1	Corporate Governance Code	22
5.2.2	Statuten	22
5.2.3	Meerjarig strategisch- of bedrijfsplan en jaarplannen	22
5.2.4	Deelnemingen van een vennootschap	22
5.2.5	Benoeming bestuurders en commissarissen	22

5.2.6	Jaarverslagen	23
5.2.7	Kwartaalgesprekken	23
5.2.8	Evaluatie van vennootschappen	23
5.2.9	Dividend	23
5.3	Beheer gemeenschappelijke regelingen	23
5.3.1	De gemeenschappelijke regeling	23
5.3.2	Financieel beheer	24
5.3.3	Toezicht bij gemeenschappelijke regelingen	24
5.3.4	Evaluatie en rekenkameronderzoek	24
5.4	Toezicht op grote gesubsidieerde instellingen	24
5.5	Wijziging en beëindigen van een relatie	25
6.	Gemeentelijke governance	26
6.1	Verhouding raad - college	26
6.2	Het college	26
6.3	De raad	27
6.3.1	Kaderstellende rol met betrekking tot verbonden partijen	27
6.3.2	Controlerende rol: informatie en verantwoording van college aan raad	28
6.4	Rekenkamercommissie	30
6.5	Overzicht wettelijke instrumenten	30
7.	Samenvatting leidende principes (kaders) nota	32
8.	Bijlagen	34
8.1	Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke samenwerkingsvormen	34
8.1.1	Gemeenschappelijke regelingen	34
8.1.2	Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen	36
8.1.3	Privaatrechtelijke rechtspersonen	37
8.1.4	Overzicht juridische vormen	38
8.2	Overzicht verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen	40
8.3	Kenmerken en actualiteiten per verbonden partij	43
8.4	Documenten verbonden partijen i.h.k.v. toezicht	60
8.5	Schema wettelijke instrumenten raad en college	63
8.6	Informatieprotocol deelnemingen	68

1. Inleiding

Gemeenten hebben veel verschillende taken en stellen hun eigen agenda met beleidsdoelen vast. Om die taken uit te voeren en die doelen te realiseren, zoeken ze steeds de meest efficiënte en effectieve manier, het meest passend bij het publiek belang dat moet worden gediend. Soms is de beste manier om taken niet zelf uit te voeren maar een andere organisatie dat te laten doen. Dan kan het gaan om een marktpartij, maar ook om een zogenoemde verbonden partij. Dat is een partij waarbij de gemeente een bestuurlijk en/of financieel belang heeft.

Hoe de gemeente Haarlem omgaat met verbonden partijen wordt in dit beleidskader beschreven. Het kader beschrijft de leidende principes die de gemeente hanteert bij het aangaan, beheer en eventueel beëindigen van een relatie met een verbonden partijen. De nota geeft daarnaast uitleg over de gemeentelijke governance (wijze van (be)sturing): welke rollen en verantwoordelijkheden hebben het college en de raad bij verbonden partijen en hoe verhouden die zich tot elkaar.

1.1 Aanleiding voor herziening van de nota

Het Haarlemse kader voor verbonden partijen is voor het eerst vastgesteld met de nota 'Verbonden partijen in Haarlem' in 2009 (2008/226666). In 2015 is de nota geactualiseerd (2014/475087). Elke vier jaar wordt de nota geactualiseerd op basis van nieuwe inzichten en ontwikkelingen. Herziening is in 2019 uitgesteld, in afwachting van o.a. wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen, een onderzoek van de Rekenkamercommissie naar de governance van Spaarnelanden en de herijking van het systeem van risicoclassificatie van verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen. Deze ontwikkelingen zijn inmiddels zover dat het actualiseren van de nota zinvol is.

Ten opzichte van eerdere versies is de opbouw en uitwerking van de nota herzien. De directe aanleiding hiervoor is de groeiende betrokkenheid van de raad bij verbonden partijen en de wijze waarop de gemeente zijn invloed hierop kan verstevigen. Er is onder andere behoefte aan een overzichtelijke(re) beschrijving van de rolverdeling tussen de raad en het college, en meer duidelijkheid over de informatievoorziening en verantwoording van het college aan de raad.

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om de nota zoveel mogelijk als een zelfstandig leesbaar document op te stellen, waarbij meer technische informatie in de bijlagen is opgenomen.

1.2 Leeswijzer

In **hoofdstuk 2** wordt allereerst toegelicht wat onder een verbonden partij wordt verstaan en welke typen verbonden partijen worden onderscheiden. De gelijkschakelijking van grote gesubsidieerde instellingen met verbonden partijen wordt toegelicht.

Hoofdstuk 3 is gewijd aan een afwegingskader (beslisboom) voor het aangaan, beheren, evalueren en eventueel beëindigen van een relatie met een verbonden partij. De wijze van besluitvorming daarover wordt ook aan de orde gesteld.

Hoofdstuk 4 gaat dieper in op de relaties die het gemeentebestuur met verbonden partijen onderhoudt. De verschillende belangen en rollen die de gemeente heeft ten aanzien van de verbonden partijen worden beschreven.

In **hoofdstuk 5** staat centraal op welke wijze(n) de gemeente de relatie met verbonden partijen onderhoudt. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen in private rechtspersonen en gesubsidieerde instellingen. Ook wordt stilgestaan bij hoe wijziging of beëindiging van deze relatie plaatsvindt.

In **hoofdstuk 6** komt de verhouding tussen de raad en het college inzake verbonden partijen aan bod (de gemeentelijke governance). De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van raad en college worden besproken en hoe deze zich tot elkaar verhouden. Er wordt specifiek aandacht besteed aan het wettelijke instrumentarium dat raad en college ter beschikking staat, alsmede de informatievoorziening en verantwoording van het college aan de raad.

In **hoofdstuk 7** zijn de leidende principes (kaders) die Haarlem hanteert in de omgang met verbonden partijen overzichtelijk op een rijtje gezet.

De **bijlagen** bij de nota geven achtergrondinformatie over verschillende publieke en private samenwerkingsvormen. Verder is een overzicht opgenomen van huidige verbonden partijen en grote gesubsidieerde instellingen van Haarlem en zijn per formele verbonden partij de specifieke kenmerken en actuele zaken opgenomen. Ook zijn in de bijlagen het informatieprotocol deelnemingen en een schema met formele instrumenten van raad en college te vinden (beide behorend bij hoofdstuk 6 Gemeentelijke governance).

2. Verbonden partijen

In dit hoofdstuk is algemene en specifieke informatie opgenomen over verbonden partijen. Toegelicht wordt wat onder een verbonden partij wordt verstaan (§ 2.1). Verbonden partijen kunnen publiekrechtelijk of privaatrechtelijk van vorm zijn (§ 2.2). In Haarlem is het begrip verbonden partij verbreed naar grote gesubsidieerde instellingen (§ 2.3). Niet verbonden partijen met toch een zekere relatie met de gemeente worden benoemd (§ 2.4).

2.1 Wat is een verbonden partij?

De hoeveelheid taken van een hedendaagse gemeente is groot en de afgelopen decennia alleen maar groter geworden. De gemeente is de overheid die het dichtst bij de burger staat in alle aspecten van het wonen, werken en welzijn van haar inwoners. De gemeente staat borg voor lokaal maatwerk en een betere en snellere besluitvorming. Dit heeft tot gevolg dat veel taken naar de gemeente zijn verschoven, die eerder door het Rijk of de provincie werden uitgevoerd. Zo zijn in 2015 als gevolg van de drie decentralisaties in het sociaal domein taken op het gebied van zorg, jeugd en werk bij de gemeente beland. Ook de Omgevingswet, energietransitie en klimaatdoelstellingen leiden tot nieuwe taken en opgaven voor de gemeente.

De taken zijn zeer verschillend, zowel naar omvang als aard. Voor een optimale uitvoering van de taken blijkt niet altijd de uitvoering door de eigen, ambtelijke organisatie van een gemeente het meest efficiënt en effectief. Het groeiend takenpakket drukt op de uitvoeringskracht van gemeenten. Voor veel (overgedragen) taken geldt ook dat gemeenten genoodzaakt zijn om regionaal samen te werken, bijvoorbeeld omdat opgaven naar hun aard grensoverschrijdend zijn (zoals klimaat en energietransitie), soms omdat de wetgever dit voorschrijft, zoals in het geval van de arbeidsmarktregio's (Jeugdwet en Participatiewet), omgevingsdienst en veiligheidsregio's. Daarom wordt de uitvoering van sommige taken door gemeenten op afstand gezet, bijvoorbeeld door verzelfstandiging van gemeentelijke dienstonderdelen of het deelnemen in andere organisaties (b.v. stichtingen, vennootschappen en gemeenschappelijke regelingen). Deze organisatievormen hebben allemaal gemeen dat ze niet (direct) onder het gezag vallen van het gemeentebestuur. Dit heeft gevolgen voor de bestuurlijke sturing en de democratische controle. Afhankelijk van de precieze vormgeving is de afstand tot het gemeentebestuur kleiner of groter en daarmee ook de zelfstandigheid van een organisatie.

Verbonden partij: bestuurlijk en financieel belang

De term verbonden partijen geldt blijkens *het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten'* voor alle privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang

Onder een bestuurlijk belang wordt verstaan het hebben van zeggenschap over de verbonden partij via vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht. Er is sprake van een bestuurlijk belang als de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij. Een zetel in het bestuur biedt deze invloed in elk geval, evenals stemrecht tijdens een aandeelhoudersvergadering van een vennootschap. Bij alleen een benoemingsrecht of voordracht voor het bestuur is er geen sprake van een verbonden partij.

Financieel belang

De gemeente heeft een financieel belang als een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat of wanneer de gemeente (mede) aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een voorbeeld is het aandelenkapitaal dat de gemeente in een vennootschap heeft of een lening/garantstelling door de gemeente.

2.2 Privaatrechtelijke en publiekrechtelijke organisaties

Bij verbonden partijen kan het om drie verschijningsvormen gaan: privaatrechtelijke organisaties, publiekrechtelijke organisaties en publiek-private samenwerkingen (PPS).

Privaatrechtelijke organisaties

Privaatrechtelijke organisaties zijn in het Burgerlijk Wetboek geregeld. Dit kunnen bijvoorbeeld stichtingen, verenigingen, coöperaties en vennootschappen zijn. In bijlage 8.3 is een lijst van verbonden partijen opgenomen, waar de gemeente Haarlem in deelneemt. Daarin is ook de juridische vorm van de verbonden partij vermeld.

Gemeenschappelijke regelingen

Bij publiekrechtelijke samenwerking gaat het om deelname aan gemeenschappelijke regelingen. Deelname vindt plaats binnen de kaders van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Als gekozen wordt voor bestuurlijke samenwerking, dan bestaan er verschillende vormen om de samenwerking in te richten. Soms is afstemming voldoende, maar er kan ook worden gekozen voor een regeling-zondermeer, een centrumgemeente-constructie, een gemeenschappelijk orgaan, een bedrijfsvoeringsorganisatie of een openbaar lichaam. Zie voor een toelichting op de verschillende vormen de bijlagen.

Een gemeenschappelijke regeling kan alleen een verbonden partij zijn als er sprake is van rechtspersoonlijkheid. Dan wordt immers voldaan aan het criterium dat er behalve van een financieel belang ook sprake is van bestuurlijk belang. Dit is het geval bij een openbaar lichaam en bij de bedrijfsvoeringsorganisatie. Gemeenschappelijke regelingen waarbij een gemeenschappelijk orgaan zonder rechtspersoonlijkheid wordt aangewezen, of een regeling zonder meer zijn derhalve geen verbonden partijen.

In Haarlem worden twee gemeenschappelijke regelingen zonder rechtspersoonlijkheid toch aangemerkt als verbonden partij. Het betreft de GR Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland en de GR Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten Regio West-Kennemerland. Dit zijn regelingen met een gemeenschappelijk orgaan (bestuurlijk platform) en de verplichting om een begroting en jaarrekening op te stellen. Om die reden worden zij onder de kaders van deze nota geschaard.

In de Gemeentewet is de voorkeur voor het publiekrecht neergelegd (artikel 160, tweede lid van de Gemeentewet): "Het college besluit slechts tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang." Reden voor de voorkeur voor een publiekrechtelijke regeling is dat het publiekrecht meer waarborgen biedt ten aanzien van het gebruik van bevoegdheden, besluitvormingsstructuren, toezicht, controle en openbaarheid.

Publiek-private samenwerking (PPS)

Publiek-private samenwerking (PP) is een samenwerkingsverband waarbij overheid en bedrijfsleven, met behoud van eigen identiteit en verantwoordelijkheid, gezamenlijk een project realiseren op basis van een heldere taak- en risicoverdeling. Deze vorm van samenwerking vindt op dit moment niet plaats in Haarlem. Maar mogelijk wordt dat wel het geval bij de oprichting van een warmtebedrijf.

In bijlage 8.1 zijn de verschillende publiekrechtelijke en privaatrechtelijke samenwerkingsvormen verder toegelicht. Ook is informatie opgenomen over de aanstaande wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen, die beoogd in werking treedt in het eerste kwartaal van 2022.

2.3 Gelijkschakeling verbonden partijen en grote gesubsidieerde instellingen

Niet alle private rechtspersonen die de gemeente opricht of waarmee een overeenkomst wordt gesloten, voldoen aan het criterium van een verbonden partij. Met name het vereiste van een bestuurlijk belang is regelmatig niet aan de orde. Dan is dus alleen sprake van een financieel belang, vaak in de vorm van een subsidie. Formeel gezien is er dan geen sprake van een verbonden partij, ondanks dat het financieel belang misschien veel groter is van een gesubsidieerde instelling dan van een 100% verbonden partij. Dit is geen logisch onderscheid in de praktische toepassing van sturing en verantwoording. Daarom kiest Haarlem er voor om de relatie met gesubsidieerde instellingen, mits in belangrijke mate voor hun inkomsten afhankelijk van een gemeentelijke subsidie, op dezelfde wijze vorm te geven als met een verbonden partij.

Voor de praktische toepassing is dit vertaald in de regel dat organisaties die gedurende drie opeenvolgende jaren een subsidie van meer dan € 500.000 per jaar ontvangen van de gemeente¹, op dezelfde manier worden behandeld als de organisaties die formele verbonden partijen van de gemeente zijn. De termijn van drie jaar wordt aangehouden vanaf het moment dat een structurele subsidie wordt verleend (dus beoogd meerjarig), als subsidie daadwerkelijk drie jaar of langer is verleend en als een inkooprelatie is omgezet in een subsidierelatie en de financiële band met een instelling – inclusief de periode van inkoop - tenminste drie jaar duurt of zal duren.

Deze gelijkschakeling heeft vooral betrekking op de manier waarop Haarlem de risicoclassificatie toepast (zie hierna § 5.4).

In bijlage 8.2 is een overzicht opgenomen van gesubsidieerde instellingen die onder het toezichtkader van deze nota vallen. In de paragraaf 'Verbonden partijen en subsidies' in de programmabegroting en de jaarrekening is nadere informatie te vinden over deze gesubsidieerde instellingen.

2.4 Niet-verbonden partijen

Benoemingsrechten en deelname aan raad van commissarissen

De gemeente heeft met betrekking tot een aantal organisaties en instellingen een bepaalde betrokkenheid, zonder dat de gemeente een bestuurlijke positie inneemt of een wezenlijk

¹ Het gaat om het totale subsidiebedrag aan een organisatie, dat kan bestaan uit meerdere subsidies.

financieel belang in deze partijen heeft. Zo is de raad bevoegd om bij de Stichting Spaarnesant, een stichting die het bevoegd gezag is voor alle openbare scholen voor (speciaal) basisonderwijs en twee scholen voor speciaal onderwijs in Haarlem, benoemingen in de raad van toezicht goed te keuren. Hetzelfde geldt wat betreft het Frans Hals Museum. In Haarlem Marketing is de burgemeester voorzitter van de raad van commissarissen.

Deze betrokkenheid is onvoldoende om deze organisaties als formeel verbonden partijen te laten kwalificeren. De gemeentelijke betrokkenheid is op enig moment tot stand gekomen om uiteenlopende redenen. Het is goed om periodiek te bezien of deze betrokkenheid tegen de achtergrond van de motieven die eraan ten grondslag liggen nog steeds nodig of wenselijk is.

Overigens gelden de drie specifiek genoemde organisaties wel om een andere reden als verbonden partijen. Immers, zij krijgen alle drie meer dan € 500.00 subsidie van de gemeente en zijn als grote gesubsidieerde instellingen wat betreft het toezichtkader gelijk gesteld aan verbonden partijen.

Regionale convenanten

De gemeente neemt in een aantal regionale convenanten deel, waarbij op bestuurlijk niveau overleg wordt gevoerd en (beleids)afstemming plaatsvindt over gezamenlijke opgaven. Een voorbeeld is het recent gesloten Convenant Samenwerking Zuid Kennemerland, waarin regionale samenwerking centraal staat op terreinen zoals bereikbaarheid, klimaat en de woonagenda. Ook de deelname van Haarlem in de Metropool Regio Amsterdam (MRA) is een voorbeeld van regionale samenwerking op het terrein van economie, ruimte en mobiliteit.

Deze samenwerkingsverbanden hebben gemeen dat er geen bevoegdheden worden overgedragen en de bestuurlijke verhoudingen ongewijzigd blijven. Zij fungeren als bestuurlijke platforms van overleg en afstemming. Zij zijn bovendien niet aangegaan in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Formeel worden zij dan ook niet beschouwd als verbonden partij.

Contractrelaties

Voor alle duidelijkheid: als op basis van inkoop en/of aanbesteding een contract wordt afgesloten met een bedrijf, dan wordt die organisatie géén verbonden partij van de gemeente. Ondanks dat de relatie tussen gemeente en bedrijf intens kan zijn. Er is alleen sprake van een opdrachtgever (de gemeente) – opdrachtnemer (het bedrijf) relatie. De gemeente is op geen enkele manier verantwoordelijk voor dat bedrijf, ook niet als dat bedrijf voor zijn voortbestaan afhankelijk is van de opdrachtverlening door de gemeente.

3. Afwegingskader

3.1 Verbondenheid met Haarlems publiek belang

Het op afstand zetten van gemeentelijke uitvoerende taken, bijvoorbeeld door middel van verzelfstandiging van gemeentelijke diensten of deelneming in organisaties op afstand van het gemeentebestuur, is geen doel op zichzelf. Het vertrekpunt is dat er sprake moet zijn van een publiek belang. Dat publiek belang moet effectief en efficiënt worden geborgd waarbij een risico-inschatting wordt gemaakt. Onaangename verrassingen op het gebied van de organisatie, realisatie van beleidsdoelstellingen, op (bestuurlijk-)juridisch gebied, op het gebied van de integriteit en financiële en fiscale risico's moeten worden voorkomen. De behoefte of noodzaak aan sturing speelt bovendien een rol in de vraag hoe het publieke belang het beste kan worden behartigd.

Voor het aangaan van een verbonden partij hanteert de gemeente een afwegingskader (beslisboom). Het afwegingskader is erop gericht om te bepalen of een verbonden partij het beste instrument is om een publiek belang te borgen, en zo ja in welke vorm dat het beste kan plaatsvinden.

Het kader is alleen toepasbaar op situaties waar de gemeente keuzevrijheid heeft om een relatie aan te gaan én de vorm van deze relatie zelf kan bepalen. Voor de veiligheidsregio's is dit bijvoorbeeld niet het geval: dit zijn wettelijk verplichte samenwerkingsverbanden, met als verplichte vorm een gemeenschappelijke regeling.

Uit de antwoorden op de vragen volgt of het gewenst is om een relatie aan te gaan en zo ja, welke vorm daarvoor gekozen kan worden. Het kader is zowel hanteerbaar voor nieuwe taken als voor bestaande taken van de gemeente. Daarnaast is het kader ook toepasbaar bij het beoordelen van een bestaande relatie met een verbonden partij; in dat geval geeft de beslisboom antwoord op de vragen a) of voortzetting van de relatie nodig is en b) of de juridische vorm daarvan nog de meest voor de hand liggende is.

Het kader is daarmee een hulpmiddel om te komen tot een afweging wat de mogelijke, wenselijke en meest zinvolle manier is voor de uitvoering van een taak.

Dit hoofdstuk licht als eerste het afwegingskader toe en de stappen die daarin worden gezet (§ 3.2). Een en ander kan worden weergegeven in de vorm van een beslisboom (§ 3.3). Er gelden bepaalde uitgangspunten bij het aangaan van en sturing op een verbonden partij (§ 3.4). Na het doorlopen van het afwegingskader moeten vervolgstappen worden gezet in het proces van aangaan van een verbonden partij, de verdere uitwerking en besluitvorming (§ 3.5).

3.2 Stappen in de afweging van aangaan verbonden partij

Het kader van afweging bevat de volgende stappen:

1. Is er sprake van een Haarlems publiek belang?

De eerste vraag bij het bepalen of een relatie met een verbonden partij (nog steeds) zinvol is, is of de uit te voeren taak een publiek belang in zich draagt. Indien de (uitvoering van de) taak namelijk

geen publiek belang dient, is het wenselijk om de taak door de markt te laten uitvoeren. Of een taak een publiek belang dient, vergt een politiek oordeel. In zijn algemeenheid is sprake van een publiek belang als een taak gunstig is voor het welzijn of de welvaart van een groep inwoners (zonder dat dit tot nadelen voor de rest van de inwoners leidt), maar deze groep niet in staat is de taak zelf uit te (laten) voeren. Of zoals de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid het heeft omschreven:

"Een publiek belang is een maatschappelijk belang waarvan de overheid zich de behartiging aantrekt op grond van de overtuiging dat dit belang anders niet goed tot zijn recht komt."

Een oer-Hollands voorbeeld is de bescherming tegen het water: van direct belang voor een groot deel van de Nederlanders, maar door geen van hen individueel te realiseren. Daarom is bescherming tegen het water een publiek belang, waarvan de verantwoordelijkheid en de (zorg voor) de uitvoering bij de overheid ligt.

2. Kan het publiek belang alleen door de overheid worden geborgd?

Vervolgens rijst de vraag indien de taak een publiek belang heeft, of dit belang alleen door de gemeentelijke overheid kan worden gewaarborgd. Dit geldt bijvoorbeeld voor het uitgeven van paspoorten en het verstrekken van bouwvergunningen. Als dit zo is dan is er nog de mogelijkheid dat dit publieke belang ook in samenwerking met andere overheden kan worden gewaarborgd. Samen kun je hogere ambities realiseren dan je alleen kunt. Je kunt meer realiseren, iets beter realiseren en/of tegen lagere kosten.

Bundelen van krachten, efficiënter werken, organisatorische voordelen, verruimen van de horizon, voorkomen van hinder van elkaar, een partner die zaken beter of goedkoper uitvoert: het zijn allemaal motieven die aan de wens tot samenwerking ten grondslag kunnen liggen.

Bij de keuze voor samenwerking moet worden beoordeeld of de kans dat aan de motieven wordt voldaan reëel is. Daarbij speelt de belangrijkheid van de maatschappelijke opgave wel een grote rol: hoeveel prioriteit heeft een onderwerp, hoe zwaarwegend is het en wat zijn de gevolgen voor de samenleving als samenwerking slaagt of mislukt?

Samenwerking brengt ook (grote) risico's met zich mee en er kunnen veel (financiële) middelen mee gemoeid zijn. Nadelen kunnen schuilen in financiële, maatschappelijke, juridische, technische, organisatorische zaken. Maar ook in verlies van bestuurlijke invloed en gemeentelijke greep.

Als er voordelen worden herkend voor samenwerking tussen gemeenten, dan kan voor een gemeenschappelijke regeling worden gekozen. Belangrijkste succesfactoren zijn het hebben van een gemeenschappelijk belang en een gemeenschappelijke visie van de deelnemende gemeenten.

Zijn er geen voordelen, dan rest de mogelijkheid van zelf (blijven) doen.

3. Is sturing op hoofdlijnen mogelijk?

Daarna ontstaat de vraag of de gemeente kan en wil volstaan met sturing op hoofdlijnen. Is dat het geval, dan is het voldoende om te zorgen voor algemeen geldende, lokale wet- en regelgeving. Bij de gemeente gebeurt dit doorgaans door middel van verordeningen (waarin bijvoorbeeld is opgenomen een vergunningstelsel). Een voorbeeld is woningbouw. Voldoende woningen is een publiek belang, maar de gemeente hoeft deze niet zelf te bouwen. Op basis van het stelsel van de Omgevingswet kan de gemeente volstaan met sturing op hoofdlijnen.

4. Kan het publiek belang als opdracht-, subsidie- of regelgever worden behartigd?

De volgende vraag gaat in op de mate van complexiteit van de taak en daarmee van de relatie met de gemeente. Indien de gemeente het publieke belang als opdracht-, subsidie- of regelgever voldoende kan behartigen, is zelf doen niet noodzakelijk en kan er worden uitbesteed. Voorwaarde is wel dat daaraan voordelen zijn verbonden. Het gaat in het algemeen om taken die goed af te bakenen zijn en in die zin minder complex zijn qua uitvoering en bewaking door de gemeente. Zijn er geen voordelen te behalen door uitbesteding, dan rest de mogelijkheid van zelf (blijven) doen.

5. Kan behartiging gebeuren via zeggenschap in een rechtspersoon?

Als er niet kan worden volstaan met algemene regels, dan is er dus meer invloed van de gemeente gewenst en rijst de vraag of dit kan via zeggenschap in een verbonden partij. Als het om een duidelijk te onderscheiden en vooral uitvoerende taak gaat (dus zonder grote verwevenheid met andere taken van de gemeente), dan kan de taak worden ondergebracht bij een bestaande rechtspersoon of een nieuw op te richten rechtspersoon. Als de werkzaamheden een eigen bedrijfsvoering kennen, ligt het deelnemen in een rechtspersoon voor de hand. Een rechtspersoon kan eigenstandig functioneren in het rechtsverkeer, b.v. personeel in dienst nemen, bezittingen en/of fondsen beheren, overeenkomsten sluiten, leningen en daarmee schulden aangaan. Als zeggenschap in een andere entiteit niet kan, rest de mogelijkheid van zelf (blijven) doen.

6. Kennen de werkzaamheden een eigen bedrijfsvoering?

Nadat de vragen over de mogelijkheid van niet zelf uitvoeren zijn beantwoord, gaat de volgende vraag over de wenselijkheid. Alleen indien de werkzaamheden zijn af te bakenen van de andere werkzaamheden van de gemeente, is het ook wenselijk om dit te doen. Is dit niet het geval, dan rest alleen de mogelijkheid van zelf (blijven) doen.

7. Zijn er voordelen te behalen door regionale, publieke uitvoering?

Nadat geconstateerd is dat het mogelijk en wenselijk is, komen de vragen over hoe dit dan te doen. Indien sprake is van voordelen bij een regionale, publieke uitvoering, dan ligt het aangaan van een gemeenschappelijke regeling met andere overheden voor de hand (daarbinnen zijn er verschillende mogelijkheden, zie bijlage 8.1). Publieke partners kunnen geografisch nabij zijn (b.v. andere gemeenten in de regio en/of de provincie) of partners op afstand zijn (gemeenten/provincies buiten de regio en/of het Rijk).

8. Zijn er voordelen te behalen door publieke/private uitvoering?

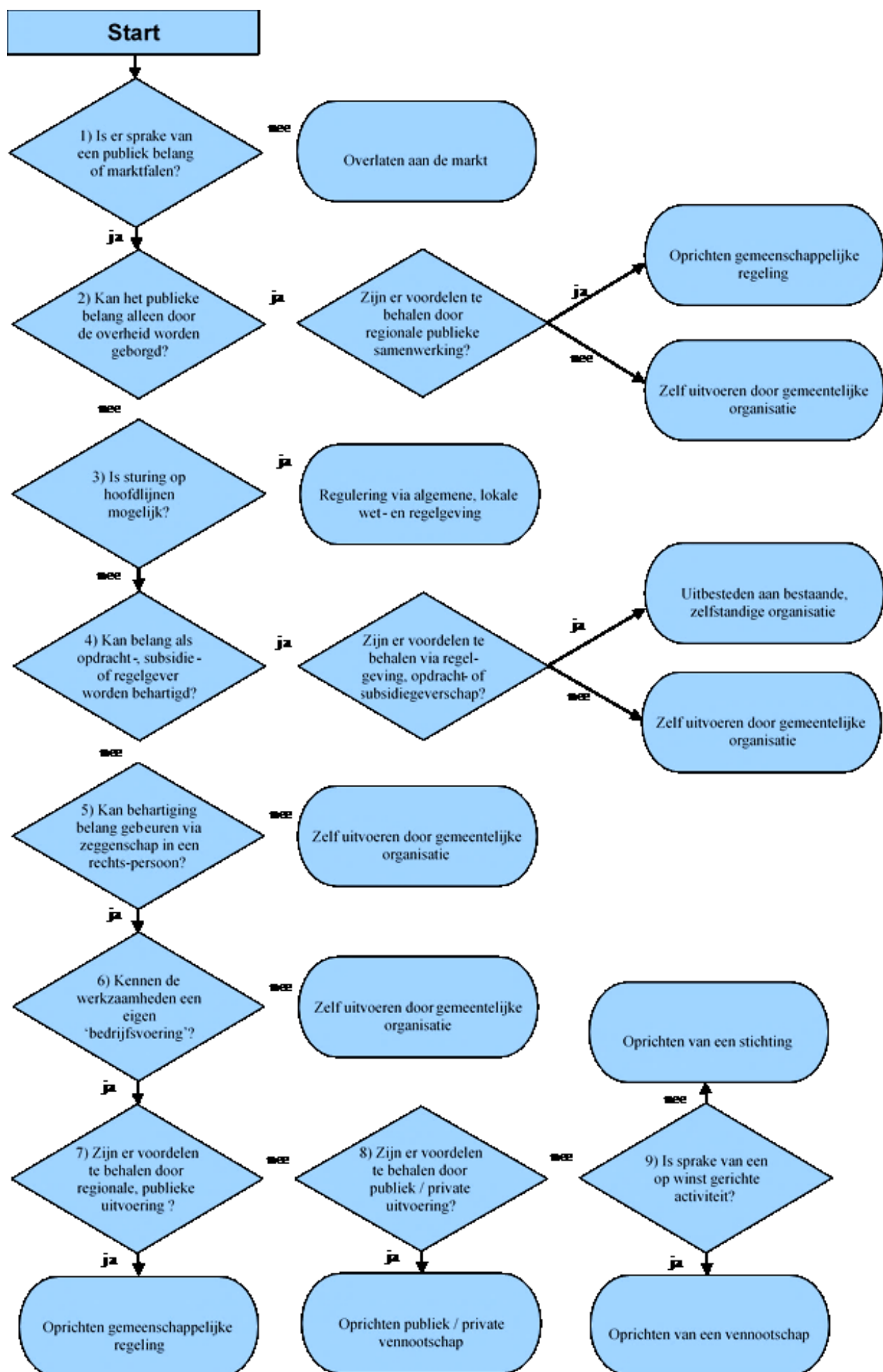
Als er geen voordelen uit een regionale, publieke uitvoering zijn, dan is de volgende vraag of er voordelen zijn te behalen uit een publiek-private samenwerking. Is het antwoord bevestigend, dan kan een organisatie met gedeeld publiek-privaat eigendom worden opgericht (dat kan ook in regionaal verband). Partners kunnen dan zijn bedrijven en inwoners of een combinatie daarvan.

9. Is sprake van een op winst gerichte activiteit?

Als er geen voordelen uit samenwerking zijn te behalen, dan rest de vraag of er sprake is van bedrijfsmatige activiteiten (met kans op winst en verlies). Is dat het geval, dan is oprichting van een vennootschap de uitkomst van de beslisboom; als er geen winstoogmerk is, is oprichting van een stichting de uitkomst.

3.3 Beslisboom

Het afwegingskader kan in de vorm van een beslisboom worden weergegeven:

Toepassing van het kader leidt in de praktijk niet in alle gevallen tot een eenduidige keuze. Het is mede van de aard van de taken en de besturingsfilosofie van de gemeente afhankelijk welke keuzes worden gemaakt. (Beoogde) voordelen van regionale publieke samenwerking kunnen op verschillende manieren worden uitgelegd en kennen ook een keerzijde in de vorm van nadelen. Het afwegingskader biedt dan ook geen absolute uitkomsten, maar moet worden gezien als een handvat bij de vraag of samenwerking meerwaarde biedt, welke motieven om samen te werken kunnen worden geformuleerd en vervolgens in welke rechtsvorm samenwerking zijn uitwerking vindt.

Andere factoren

Het kader gaat uit van de politiek-bestuurlijke mogelijkheden en wenselijkheden voor de gemeente, maar er zijn ook andere factoren die van invloed zijn. Met name de (Europese) regels omtrent staatssteun en aanbesteding zijn relevant. Dat geldt ook voor de fiscale regels op het gebied van vennootschapsbelasting en BTW. Nadat op basis van het afwegingskader een voorlopige keuze is gemaakt, zal moeten worden getoetst of die keuze ook past binnen deze regels. In het uiterste geval kan dit betekenen dat de keuze op basis van de gemaakte afweging niet mogelijk blijkt te zijn. Er zal dan moeten worden gekozen voor een andere variant.

Het feit dat de uitvoering van sommige taken van de gemeente valt onder de wet op vennootschapsbelasting, betekent dat dit element bij de toetsing van groter belang wordt.

3.4 Uitgangspunten bij het aangaan van en sturing op verbonden partijen

De volgende uitgangspunten gelden bij een beslissing om een verbonden partij aan te gaan en deze aan te sturen.

Uitgangspunt 1

Het afwegingskader wordt gehanteerd op het moment dat de vraag zich voordoet of een relatie met een verbonden partij moet worden aangegaan. Door middel van het afwegingskader draagt het college zorg voor uniforme informatievergaring wanneer de vraag voor het aangaan van een verbonden partij speelt. De raad krijgt op deze wijze ook op uniforme wijze de informatie tot zich.

Uitgangspunt 2

Deelname aan een verbonden partij vindt alleen plaats als dat noodzakelijk is voor het publiek belang. Het is een manier om een gemeentelijk doel effectiever te bereiken: met meer efficiency, kwaliteit en continuïteit of met minder risico.

Uitgangspunt 3

De beslissing tot deelname aan een verbonden partij, de aansturing van de verbonden partij en daarmee de bestuurlijke verantwoordelijkheid behoren primair tot de taken van het college.

Uitgangspunt 4

Alleen leden van het college worden benoemd in besturen van verbonden partijen en vertegenwoordigen de gemeente als aandeelhouder in de algemene vergadering van aandeelhouders van vennootschappen.

3.5 Proces aangaan van een nieuwe verbonden partij

Het doorlopen van het afwegingskader maakt duidelijk of er aanleiding is om taken buiten de gemeentelijke organisatie te laten uitvoeren door middel van oprichting van of deelneming in een verbonden partij.

Hierna start de verdere uitwerking en de besluitvorming door het college, dat daarbij de raad op een aantal momenten betreft. De volgende vervolgstappen worden doorlopen.

Oriëntatie en onderzoek

In deze fase maakt het college aan de hand van het doorlopen afwegingskader een eerste inschatting over het nut en de noodzaak van het beleggen van publieke taakuitvoering in een verbonden partij. Effecten worden in beeld gebracht en er wordt een risicoanalyse opgesteld. De uitwerking van het stappenplan van het afwegingskader is een document dat aan de raad kan worden voorgelegd als informatievoorziening. De raadsleden krijgen hiermee concrete en uniforme informatie en handvatten op basis waarvan zij zich een oordeel kunnen vormen.

Principebesluit

Het college neemt - afhankelijk van de bevindingen in de fase van oriëntatie en onderzoek - een principebesluit over oprichting van of deelneming in een verbonden partij en stelt de raad in de gelegenheid daar zijn wensen en bedenkingen over in te brengen.

Definitief besluit

Het college stelt een definitief besluit op waarin de wensen en bedenkingen van de raad worden verwerkt. Het ontwerp van dit besluit, waarin de hoofdlijnen zijn opgenomen, wordt voor een tweede keer aan de raad voorgelegd. Het besluit tot deelname aan een gemeenschappelijke regelingen behoeft de toestemming van de raad. Het besluit tot de oprichting van en de deelneming in privaatrechtelijke organisaties wordt aan de raad voorgelegd voor wensen en bedenkingen.

Uitwerking

Na akkoord van de raad wordt het besluit door het college uitgewerkt. Die uitwerking is afhankelijk van het genomen besluit (bijvoorbeeld treffen van of toetreden tot een gemeenschappelijke regeling; opstellen statuten van een privaatrechtelijke rechtspersoon).

Dit is een schematische weergave van het proces:

	oriëntatie/onderzoek	principebesluit	definitief besluit	uitwerking
college	-----X-----	-----X-----	-----X-----	-----X-----
raad	-----	-----X-----	-----X-----	-----
	kennisname bevindingen	wensen en bedenkingen	toestemming of wensen en bedenkingen	kennisname uitwerking

4. De relatie van de gemeente met een verbonden partij

In dit hoofdstuk staat de relatie van de gemeente met verbonden partijen centraal. Ten eerste wordt ingegaan op de belangen die ten aanzien van de verbonden partij worden behartigd en de rollen die de gemeente daarin vervult (§ 4.1). In § 4.2 wordt de rol van opdrachtgever toegelicht. De rol van eigenaar komt in § 4.3 aan bod. De ambtelijke organisatie ondersteunt deze bestuurlijke verantwoordelijkheid in beide rollen (§ 4.4).

4.1 Drie belangen in relatie tot verbonden partijen

Het college is verantwoordelijk voor de behartiging van de Haarlemse belangen in een verbonden partij. Dat is het **eerste belang** dat het overweegt (opdrachtgever). Daarnaast is het college echter ook verantwoordelijk voor de belangen van die verbonden partij zelf indien de gemeente (mede) eigenaar of deelnemer is (**tweede belang**). Dat is een dubbelrol (opdrachtgever en deelnemer/eigenaar) die in de praktijk vaak moeilijk is te vervullen door één functionaris en persoon. Dat is de reden dat de rollen in het college door verschillende leden worden vervuld. Dat gebeurt door de portefeuillehouder van het beleidsterrein waarop de verbonden partij werkzaam is te belasten met de beleidsinhoudelijke koers van de verbonden partij met inbegrip van de behartiging van de Haarlemse belangen. Een ander collegelid, doorgaans de wethouder van financiën, wordt belast met de ‘eigenaarsrol’ of de aandeelhoudersrol.

De beide rollen kunnen met elkaar conflicteren. Als opdrachtgever van een verbonden partij wil de gemeente doorgaans zoveel mogelijk werkzaamheden uitgevoerd hebben tegen zo min mogelijk kosten. Als (mede)eigenaar is de gemeente gebaat bij een gezonde bedrijfsvoering van de verbonden partij en een daarbij passend rendement om bijvoorbeeld te kunnen innoveren met het bedrijf. Het is voor de gemeente en de andere deelnemers in een verbonden partij de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een goede afweging van de belangen vanuit de verschillende rollen. Daarom worden die belangen in eerste instantie door verschillende portefeuillehouders behartigd. In het college vindt vervolgens de afweging daarvan plaats, waarbij ook andere prioriteiten van het college op andere beleidsterreinen kunnen worden meegewogen.

Het **derde belang** dat in ogenschouw moet worden genomen om tot een weloverwogen standpunt te kunnen komen, is dat van de andere partners in de verbonden partij (althans, daar waar er andere partners zijn). Voor een goede samenwerking is het nodig ook elkaars belangen te kennen en te respecteren, ook al heb je een eigen, soms zelfs tegengesteld belang.

De borging van tegenkracht in het college, de verbonden partijen zelf en de ambtelijke organisatie en de dialoog met de raad vindt plaats doordat bestuurlijk en ambtelijk is ingeregeld dat mogelijke met elkaar conflicterende posities en belangen gescheiden van elkaar zijn belegd en samenkomen doordat zij in het college aan de orde komen en tegen elkaar worden afgewogen.

4.2 Rol opdrachtgever

De opdrachtgever gaat over de inhoud van de werkzaamheden die de verbonden partij voor de gemeente verricht. Een voorbeeld is het onderhoud van sportaccommodaties door SRO. De gemeente als opdrachtgever bepaalt welke accommodaties er zijn, op welk kwaliteitsniveau het onderhoud moet gebeuren en hoeveel dit mag kosten. De wethouder die sport in zijn portefeuille heeft is daarmee degene die in dit geval de opdrachtgeversrol vervult. Ambtelijk vervult een afdeling binnen de organisatie de rol van opdrachtgever; in dit voorbeeld de afdeling Jeugd, Onderwijs en Sport. Hier worden de contacten met de verbonden partij en de gebruikers onderhouden voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

Belangrijk instrument in de opdrachtgeversrol zijn heldere, schriftelijke afspraken, waarin de wederzijdse rechten en plichten zijn vastgelegd. Afhankelijk van de aard en omvang van de opdracht kan de omvang hiervan variëren. De omvang van de afspraken vormt soms een indicatie van de kwaliteit van de relatie: veel papier duidt op weinig onderling vertrouwen. Ook nieuwe relaties zullen in het begin de behoefte hebben om zoveel mogelijk vast te leggen. Met het vastleggen worden conflicten over de afspraken niet vermeden; de vastlegging dient slechts om op terug te kunnen vallen ingeval er een conflict is ontstaan. Belangrijk is daarom conflicten te vermijden en de sleutel daartoe is het onderhouden van een relatie waarin de wederzijdse verwachtingen bekend zijn, er wederzijds (geïnformeerd) vertrouwen is en respect voor elkaars (soms tegengestelde) belangen.

4.3 Rol eigenaar

Heel kort gezegd gaat de eigenaar over het voortbestaan van de verbonden partij. Dat wil zeggen dat de eigenaar kijkt naar de lange termijn ontwikkeling en daarin is het goed vervullen van lopende opdrachten (goed opdrachtnemerschap) maar één element. Andere elementen zijn het verkrijgen van voldoende opdrachten, een goed personeelsbeleid, een goede verhouding tussen vreemd en eigen vermogen etc. Voor de eigenaar kan dit soms inhouden dat een bestaande opdracht of klantrelatie wordt beëindigd, omdat dit op termijn beter is voor de verbonden partij zelf.

Voor het goed vervullen van de eigenaarsrol is een goede relatie met het dagelijks bestuur van de verbonden partij en met de eventuele andere eigenaren noodzakelijk. Ook hier geldt dat dit het beste kan door vertrouwen in elkaar te krijgen en te houden.

4.4 Ambtelijke organisatie

Om de bestuurlijke rollen goed te kunnen vervullen is een goede ambtelijke organisatie onontbeerlijk. Het ambtelijk coördinatiemechanisme wordt vormgegeven door een professioneel accountmanagement in de organisatie. De gemeentelijke accountmanager voor een verbonden partij zorgt dat kwesties die in het bestuur van of in het overleg met een verbonden partij spelen en die Haarlemse bestuurlijke standpunten vergen, op tijd en adequaat in college en zo nodig raad worden gebracht. Elke verbonden partij heeft daarbij in principe te maken met slechts één accountmanager, die de contacten onderhoudt voor alle aspecten van de relatie, zoals bijvoorbeeld

beleid en financiën.² Op deze manier wordt voorkomen dat een verbonden partij voor elk aspect met een andere medewerker binnen de gemeente te maken krijgt, of zelf moet gaan zoeken waar hij met zijn vraag terecht kan.

Uiteraard gaat de accountmanager bij zijn collega's binnen de gemeente te rade voor kennis en advies op de terreinen waar hij minder in thuis is.

Binnen de ambtelijke organisatie wordt gezorgd voor voldoende 'checks and balances', zodat in de ambtelijke advisering van het bestuur het onderscheid duidelijk wordt in de belangen van de opdrachtgever enerzijds en de eigenaar anderzijds. Ambtelijke ondersteuning van de portefeuillehouder die de eigenaarsrol vervult vindt om die reden plaats vanuit de afdeling Concerncontrol.

Goed administratief beheer door de gemeente van de afspraken met verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen is van groot belang. De afdeling Interne Dienstverlening vervult een ondersteunende rol. De accounthouders geven samen met de afdeling Interne Dienstverlening vorm aan het (ambtelijk) toezicht en samen adviseren zij de portefeuillehouder over de bedrijfsvoering en effectieve, efficiënte uitvoering van de afspraken. De afdeling Interne Dienstverlening coördineert de totstandkoming van de risicoclassificatie van de verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen.

² Daar waar meer accounthouders actief zijn, is het zaak om afspraken te maken over wie wat doet en de werkzaamheden op elkaar af te stemmen.

5. Onderhouden van de relatie met de verbonden partij

Het deelnemen aan verbonden partijen brengt financiële en bestuurlijke risico's met zich mee. Aandacht voor de sturing op verbonden partijen is belangrijk. Met sturing bereikt de gemeente dat de doelen die zijn gesteld worden bereikt binnen de daarvoor afgesproken beleidsinhoudelijke en financiële kaders. In dit hoofdstuk wordt eerst stilgestaan bij de elementen van sturing (§ 5.1). Wat het beheren van verbonden partijen vervolgens inhoudt wordt per type verbonden partij uitgewerkt in de daarna volgende paragrafen: beheer van vennootschappen in § 5.2, van gemeenschappelijke regelingen in § 5.3 en het toezicht op grote gesubsidieerde instellingen in § 5.4.

5.1 Sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden

In 2009 heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor het eerst de 'Nederlandse code voor goed openbaar bestuur' gepubliceerd. Uit de code voor goed bestuur zijn vier begrippen te bepalen die de kern vormen voor de relatie met verbonden partijen: sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden. In beide rollen die de gemeente richting de verbonden partijen vervult - opdrachtgever en eigenaar - komen de vier elementen in min of meerdere mate aan bod.

Sturen

Het sturen bestaat uit alle activiteiten waarbij de gemeente richting geeft aan de verbonden partij en gebeurt op basis van politieke doelstellingen van de gemeente: wat wil de gemeente bereiken op een bepaald beleidsterrein. De kracht van sturing ligt in het op tijd maken en vastleggen van prestatieafspraken. Deze vooraf gemaakte, schriftelijke afspraken zijn noodzakelijk om als gemeente gedurende het jaar zo nodig te kunnen bijsturen. De volgende aspecten zijn van belang bij het opstellen van prestatieafspraken:

- Aanwezigheid van duidelijke gemeentelijke beleidskaders en meerjarenplannen (wat willen we als gemeente?);
- Werken met transparante meerjarige plannen van de verbonden partij (wat bieden zij?);
- Werken met heldere prestatieafspraken en expliciete en liefst meetbare meerjarendoelstellingen (wat krijgen wij?);
- Benoemen en verdelen van de risico's (wie is verantwoordelijk en wie betaalt?);
- Het verwerken van voorwaarden en richtlijnen (wat is de afspraak?).

Beheersen van een verbonden partij

Beheersen bestaat uit een stelsel van maatregelen en procedures (planning & control) om te zorgen dat de gemeente de zekerheid verkrijgt dat de verbonden partij blijvend de goede kant op gaat. Beheersen is dus er voor zorgen dat de verbonden partij de beleidsdoelstellingen en de prestaties uit de vastgelegde afspraken realiseert. Hiervoor zijn regelmatig verschijnende rapportages van de verbonden partij nodig, die zowel financiële informatie als kwalitatieve informatie bevatten, zoals bijvoorbeeld kengetallen. Deze rapportages worden ambtelijk beoordeeld aan de hand van de gemaakte prestatieafspraken, waarna hierover zo nodig aan het college wordt gerapporteerd. Afhankelijk van de ernst en omvang van eventuele afwijkingen kan

het college hierover vervolgens aan de raad rapporteren, bij voorkeur in een van de bestuursrapportages.

Om op basis van de rapportages daadwerkelijk aan beheersing te kunnen doen, is het nodig dat de gemeente daartoe ook de bevoegdheid heeft. Daarom worden met verbonden partijen afspraken gemaakt over:

- juridische bevoegdheden van het bestuur van de verbonden partij, inclusief besluiten die het bestuur eerst aan de gemeente moet voorleggen;
- de mogelijkheden en voorwaarden voor beëindiging van deelname.

Verantwoorden

Een verbonden partij moet zich verantwoorden over de met geld van de gemeente uitgevoerde taken. De verantwoording moet ingaan op drie aspecten: de rechtmatigheid van de bestedingen, de effectiviteit en de efficiëntie. De rechtmatigheid kan worden getoetst op basis van de jaarrekening inclusief accountantsverklaring; het jaarverslag hoort inzicht te geven in de effectiviteit en efficiency van de voor de gemeente uitgevoerde taken. Dit laatste kan ook worden getoetst door middel van:

- het periodieke volgen of benchmarken van afspraken;
- een (externe) audit van de kwaliteit van diensten, organisatie en kostenniveau;
- certificering van werkprocessen: wordt de kwaliteit duurzaam geleverd?

Op basis van de verantwoording door een verbonden partij kan op zijn beurt het college zich verantwoorden richting de gemeenteraad. Deze verantwoording gaat in op de realisatie van de gemaakte prestatieafspraken (doorgaans tot uiting komend in een of meer programma's van de gemeentebegroting of het jaarverslag) én op de situatie van de betreffende verbonden partij (opgenomen in de paragraaf verbonden partijen). Dit laatste element is van belang om zicht te houden op de (financiële) gezondheid van de verbonden partij en verrassingen te voorkomen. Verder kan het college besluiten om een doelmatigheidsonderzoek uit te (laten) voeren bij een organisatie en kan ook de Rekenkamercommissie een onderzoek instellen.

In hoofdstuk 6 wordt nader ingegaan op de werkafspraken die gelden voor de informatievoorziening en verantwoording van het college aan de raad.

Toezicht houden

Het toezichthouden op een verbonden partij richt zich op het beoordelen of de doelstellingen van een instelling of organisatie op strategisch niveau worden gerealiseerd. Zowel voor de verbonden partij als voor de gemeente is het van belang dat de continuïteit van de verbonden partij is gewaarborgd. Daartoe is een toezichthoudende functie nodig die de voorwaarden voor continuïteit bewaakt. Die voorwaarden zijn in vier gebieden te verdelen:

- gezonde financiële positie (liquiditeit en solvabiliteit)
- goede balans tussen hoeveelheid werk (orderportefeuille) en omvang organisatie
- goed personeel (samenstelling, opleiding)
- goede contacten met relaties (klanttevredenheid, accountmanagement).

Bij de invulling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de toezichthouder is het goed om mogelijkheden in te bouwen voor het treffen van corrigerende maatregelen.

Mogelijkheden tot ingrijpen zijn:

- aanwijzingen, correctiemaatregelen en sancties;
- ontslag van bestuurders;
- inlichtingen, inzage bevoegdheid en controlerechten;
- goedkeuring jaarrekeningen en begrotingen;

- controlebevoegdheden;
- uittreden uit een verbonden partij.

In bijlage 8.4 zijn de belangrijkste P&C documenten van verbonden partijen, per type verbonden partij, op een rijtje gezet.

Dilemma's en risico's

De vier elementen van goed bestuur zijn essentieel om te kunnen spreken van goed bestuur. Bij het toepassen ervan kan sprake zijn van dilemma's en risico's. Dilemma's treden op als een afweging moet worden gemaakt bij het toepassen van een element, bijvoorbeeld de mate van gedetailleerdheid van afspraken. Te gedetailleerde afspraken kunnen leiden tot een grote administratieve last om te kunnen nagaan of de afspraken worden uitgevoerd. En de tijd die aan de administratie wordt besteed, gaat ten koste van de feitelijke uitvoering. Het risico echter van te weinig detaillering is dat achteraf niet bepaald kan worden of er voldoende gedaan is voor bijvoorbeeld de verleende subsidie.

Vertrouwen

Zoals hiervoor aangegeven zijn de vier elementen van goed bestuur essentieel om te kunnen spreken van goed bestuur. Minstens even belangrijk is echter een element dat zich niet in een rol laat plaatsen, maar juist de basis vormt voor het kunnen vervullen van elk van de rollen: vertrouwen. Zonder onderling vertrouwen houdt geen enkele relatie stand en kan geen van de rollen goed worden vervuld. Vertrouwen is gebaseerd op drie aspecten: vaardigheid, welwillendheid en integriteit. Het vertrouwen in elkaars kennis en vaardigheden is afhankelijk van eerdere ervaringen die men met elkaar heeft opgedaan. Vertrouwen in elkaars welwillendheid wordt bepaald door zaken als de bereidheid om energie te steken in een goede verstandhouding, verwantschap, initiatieven die door beide partijen worden ontplooid, inclusief het gevoel dat de andere partij je tegemoet wil komen. Het vertrouwen in elkaars integriteit wordt bepaald door zaken als de mate waarin men onaangenaam wordt verrast door de andere partij, het met één mond spreken, continuïteit in standpunten, beleidslijnen en uitvoering, inclusief openheid en het nakomen van afspraken.

Vertrouwen tussen gemeente en verbonden partij mag echter niet zover gaan dat sprake is van een blind vertrouwen in de ander. Gelet op de aard van de relatie is het op zijn plaats om te spreken over een geïnformeerd vertrouwen, inhoudende dat over en weer informatie wordt verschaft om de ander in positie te houden. De belangen van gemeente en verbonden partij zijn niet altijd aan elkaar gelijk maar zijn met een wederkerige informatievoorziening wel met elkaar te verenigen.

Transparantie, integriteit en kwaliteit

De termen transparantie, integriteit en kwaliteit kwamen hiervoor al even aan de orde. Wil de gemeente een goede relatie met een verbonden partij kunnen onderhouden dan moet een verbonden partij in zijn organisatie aan deze termen voldoende aandacht besteden. De gemeente kan daarover zo nodig ook afspraken maken met een verbonden partij. Daarbij is het niet de bedoeling dat de gemeente op de stoel van het bestuur van een verbonden partij gaat zitten maar wel dat zij het vertrouwen heeft (of krijgt) dat het goed is geregeld.

5.2 Beheer verbonden vennootschappen

In de inleiding is al aangestipt dat er een groeiende belangstelling is voor gemeentelijke deelnemingen en dat de wens van de gemeente is om haar invloed hierop te verstevigen. De gemeente heeft als aandeelhouder in een vennootschap drie doelstellingen:

1. Het borgen van het publiek belang bij de vennootschap, zoals vastgesteld in het publiek kader en de statuten;
2. Het optimaal financieel presteren van de vennootschap, het borgen van een eventuele dividenduitkering en daarmee de borging van de continuïteit van de vennootschap;
3. Het behouden van de publieke waarde.

Om deze doelstellingen te kunnen realiseren en risico's te beheersen stelt de gemeente als aandeelhouder kaders, hanteert zij instrumenten om te sturen en houdt zij toezicht op de vennootschap (zie § 5.1). De belangrijkste instrumenten worden hieronder toegelicht.

5.2.1 Corporate Governance Code

De Corporate Governance Code vormt een belangrijk kader voor de governance van verbonden vennootschappen, ook als zij niet beursgenoteerd zijn zoals in Haarlem het geval is. De gemeente neemt als uitgangspunt dat de verbonden vennootschappen handelen in overeenstemming met de *best practices* uit deze Code.

5.2.2 Statuten

Voor de inrichting van de governance van vennootschappen zijn de statuten een belangrijk document. Uitgangspunt is dat de gemeente voldoende zeggenschap heeft om de betrokken publieke en financiële belangen te borgen, passend bij het percentage van aandelenbezit. Zeggenschap over belangrijke beleidswijzigingen en strategische besluiten van de vennootschap is van belang. Het gaat dan om koerswijzigingen op de middellange tot lange termijn, die zijn aangedragen door de verbonden partij, dan wel door de gemeente zelf zijn gewenst.

5.2.3 Meerjarig strategisch- of bedrijfsplan en jaarplannen

De strategie van de vennootschap wordt vastgelegd in een meerjarig plan. De vennootschap zet daar uiteen op welke wijze de strategie tot uitvoering wordt gebracht, welke doelen de vennootschap in de planperiode heeft en wat de inzet is van mensen en middelen om deze doelen te bereiken. Benodigde investeringen en de financiering daarvan worden in beeld gebracht en in jaarplannen opgenomen. De gemeente Haarlem streeft ernaar als aandeelhouder de bevoegdheid te hebben om het meerjarig plan en de jaarplannen goed te keuren of vast te stellen.

5.2.4 Deelnemingen van een vennootschap

De gemeente verlangt het recht van goedkeuring van de AvA voor het aangaan van een dochteronderneming door de vennootschap.

5.2.5 Benoeming bestuurders en commissarissen

De gemeente hecht er belang bij om betrokken te zijn bij de benoeming van bestuurders en commissarissen. Als aandeelhouder wil de gemeente het recht van benoeming of goedkeuring van benoeming van bestuurders en commissarissen hebben.

Bestuurders of ambtenaren van de gemeente Haarlem worden niet benoemd als bestuurder of commissaris van de verbonden vennootschap.

Wat betreft commissarissen geldt dat in beginsel een zittingsduur van een commissaris van vier jaar met de mogelijkheid van een eenmalige herbenoeming van vier jaar als wenselijk beschouwd. Hierna moet herbenoeming (voor nog eens twee jaar en een eventuele verlenging met twee jaar) worden gemotiveerd waarbij een afweging moet worden gemaakt tussen continuïteit van kennis en ervaring en te zeer vergroeid zijn met het bedrijf. Genoemde termijnen komen overeen met de Corporate Governance Code.

5.2.6 Jaarverslagen

Vennootschappen leggen verantwoording af over de uitvoering van hun taken in een jaarverslag. Dat wordt vastgesteld door de AvA.

5.2.7 Kwartaalgesprekken

Om goed vinger aan de pols te houden kunnen kwartaalgesprekken met het bestuur en de RvC het doel dienen om de gemeente als aandeelhouder te informeren over belangrijke gebeurtenissen en de stand van zaken binnen de vennootschap.

5.2.8 Evaluatie van vennootschappen

Uitgangspunt is dat een verbonden vennootschap periodiek wordt geëvalueerd. Dan wordt onderzocht of het publiek belang nog steeds betrokkenheid van de gemeente Haarlem vergt. Doelen en prestaties van de onderneming wordt doorgelicht, alsook de inrichting van de governance en de zeggenschap van de gemeente als aandeelhouder in de vennootschap. De bedrijfseconomische positie van het bedrijf worden getoetst met als kernvraag of de onderneming financieel gezond en zelfstandig levensvatbaar is. De bevindingen van de evaluatie moeten tot een conclusie over de toekomst van het bedrijf leiden.

5.2.9 Dividend

De gemeente hanteert voor elke verbonden vennootschap een dividendbeleid. Daarin is de grondslag voor het uit te keren dividend opgenomen en het uitkeringspercentage of uitkeringsbedrag.

5.3 Beheer gemeenschappelijke regelingen

De relatie met gemeenschappelijke regelingen wordt hoofdzakelijk gereguleerd door de Wet gemeenschappelijke regelingen. Dat is dan ook het belangrijkste kader voor de sturing op gemeenschappelijke regelingen.

Gemeenschappelijke regelingen zijn samenwerkingsverbanden tussen openbare lichamen (zoals provincies, gemeenten, waterschappen en soms het Rijk) waarin als een vorm van verlengd lokaal bestuur de uitvoering van taken met een bovengemeentelijk karakter, bijvoorbeeld op gebieden zoals verkeer en vervoer, veiligheid en gezondheid, wordt belegd. Schaalvergroting, kennisdeling en daarmee efficiencywinst zijn oogmerken van publieke samenwerking.

Voor het beheer van gemeenschappelijke regelingen staat de gemeente een aantal instrumenten ter beschikking (die zoals gezegd voornamelijk al zijn vastgelegd in de Wet gemeenschappelijke regelingen).

5.3.1 De gemeenschappelijke regeling

Bij het aangaan van of het deelnemen in een gemeenschappelijke regeling is de regeling het brondocument voor de taakuitvoering en de besluitvorming van het bestuur van de gemeenschappelijke regeling.

De regeling bevat ondermeer bepalingen over:

- Vermelding van de te behartigen belangen en over te dragen bevoegdheden
- Samenstelling en bevoegdheden van het bestuur
- Informatie- en verantwoordingsplichten van het bestuur en de individuele bestuursleden

- De begroting, eventuele tussentijdse rapportages, jaarrekening en meerjarenraming van de regeling
- Bepalingen over de wijziging, opheffing, toetreding en de (financiële) gevolgen van uittreding.

5.3.2 Financieel beheer

De Wet gemeenschappelijke regelingen schrijft voor dat gemeenschappelijke regelingen met een openbaar lichaam, een bedrijfsvoeringsorganisatie en gemeenschappelijk orgaan een financieel beheer voeren aan de hand van:

- algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het volgende begrotingsjaar (vgl. een kadernota)
- een begroting
- een jaarrekening

De regeling kan zelf bepalen dat ook tussentijdse bestuursrapportages worden opgesteld.

5.3.3 Toezicht bij gemeenschappelijke regelingen

Bij gemeenschappelijke regelingen kan het algemeen bestuur worden gezien als de toezichthouder op het functioneren van de regeling. AB-leden zijn immers bestuurslid van de deelnemende gemeenten in de regeling. Zeker in het systeem van de gewijzigde wet is het algemeen bestuur het hoofd van de regeling.

5.3.4 Evaluatie en rekenkameronderzoek

Net als bij verbonden vennootschappen is het raadzaam om periodiek een evaluatie uit te voeren naar gemeenschappelijke regelingen. De elementen die bij verbonden vennootschappen worden onderzocht, kunnen ook ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen worden beoordeeld.

5.4 Toezicht op grote gesubsidieerde instellingen

Verbonden partijen en grote gesubsidieerde instellingen vallen onder het regime van risicoclassificatie. Dit betekent dat de gemeente aan de hand van vooraf in beeld gebrachte risico's de intensiteit van toezicht bepaalt. Op basis van verkregen bedrijfsvoeringsinformatie kan worden bepaald of actie moet worden ondernomen richting een verbonden partij. De mate van toezicht op een verbonden partij en een gesubsidieerde instelling hoeft niet voor elke partij of instelling hetzelfde te zijn. De mate van toezicht is afhankelijk van het risico dat de gemeente loopt in de relatie met een organisatie, met name waar het gaat om de continuïteit van de activiteiten van de gesubsidieerde organisatie. Daartoe is een methode van risicoclassificatie ontworpen, waarbij een hoge classificatie (groot risico) leidt tot veel toezicht en een lage classificatie (klein risico) tot minder toezicht.

Afhankelijk van de specifieke oorzaken wordt vervolgens op maat toezicht gehouden. Dat toezicht richt zich op het waarborgen van de continuïteit van de dienstverlening aan de Haarlemse burgers, het naleven van de subsidievoorwaarden en het vermijden van extra kosten voor de gemeente.

Ook voor instellingen met een meerjarige subsidie van minder dan € 0,5 miljoen per jaar kan gekozen worden om de kaders voor verbonden partijen toe te passen. Denk b.v. aan een nieuwe subsidieontvanger waar de gemeente voorlopig goed zicht op wil houden. Er kan ook sprake van zijn dat een instelling in een gemeentelijk vastgoed is gehuisvest dat met het oog op die specifieke instelling en zijn werkzaamheden is ingericht. Ook dan kan het nodig zijn om toezicht te organiseren, vanuit de gedachte dat het vastgoed niet zomaar zonder (opnieuw) veel kosten te maken geschikt is voor een andere partij. Verder kan het zo zijn dat de instelling een

zwaarwegende wettelijke taak voor de gemeente uitvoert, waarbij het risico van maatschappelijke schade bestaat als prestaties niet worden nagekomen, naast politiek en maatschappelijk imagooverlies. Dit is overigens geen limitatieve opsomming van redenen om de kaders ook voor deze gesubsidieerde instellingen te benutten.

Wet normering topinkomens

De gemeente heeft geen formele toezichthoudende rol voor het naleven van de Wet normering topinkomens (WNT) door gesubsidieerde instellingen. Overschrijdingen van de norm moet een instelling zelf publiceren en melden bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). De accountant van een instelling moet daar in zijn controle ook aandacht aan besteden en er zo nodig melding van maken, ook aan het ministerie. Haarlem heeft wel duidelijk uitgesproken dat de gemeente vindt dat gesubsidieerde instellingen met hun beloningsbeleid binnen de WNT moeten blijven. Er is door ministerie van BZK een factsheet opgesteld over topinkomensnormering bij subsidies en aanbestedingen. Het komt erop neer dat wel is toegestaan regels te stellen over de besteding van de subsidie en te bepalen dat subsidie niet of slechts in bepaalde mate mag worden besteed aan salarissen of overhead, maar dat de subsidie niet mag worden gebruikt als instrument voor het voeren van topinkomensbeleid. Dit biedt ruimte om in de subsidiëring een grens op te nemen wat betreft de besteding aan salarissen en het laat daarnaast onverlet dat gesubsidieerde instellingen zich uit eigener beweging aan de WNT moeten houden en dat hun accountant daar ook op moet letten bij de controle.

5.5 Wijziging en beëindigen van een relatie

Het aangaan van een relatie met een verbonden partij of een (grote) gesubsidieerde instelling doet de gemeente om haar doelstellingen te verwezenlijken. Sommige doelstellingen hebben een permanent karakter, andere doelstellingen zullen op enig moment verwezenlijkt zijn. In beide gevallen is het goed om met enige regelmaat na te gaan of de relatie nog steeds een bijdrage levert aan het realiseren van de beoogde doelstellingen, of dat bijstelling van de relatie nodig is. Beëindiging is daarbij de meest vergaande vorm van bijstelling. Een andere reden voor bijstelling kan zijn, dat niet of niet voldoende wordt voldaan aan de formele voorwaarden of het naleven van de voorwaarden uit de subsidiebeschikking.

Voor het onderzoeken of een relatie nog de juiste vorm heeft en nog bijdraagt aan het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen, is de meest voor de hand liggende methodiek het opnieuw aflopen van de beslisboom (zie paragraaf 3.3). Aan de hand daarvan ontstaat immers een antwoord op de vraag of het realiseren van de doelstellingen via een verbonden partij nog steeds voor de hand ligt en zo ja, welke juridische vorm daar dan bij past.

De wijze waarop de relatie met een verbonden partij formeel kan worden veranderd hangt af van de juridische vorm daarvan.

6. Gemeentelijke governance

In dit hoofdstuk staat de zogenoemde gemeentelijke governance centraal. Het gaat dan om de verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in de gemeente zelf. Daarbij wordt allereerst de verhouding tussen de raad en het college met betrekking tot verbonden partijen aan de orde gesteld (§ 6.1). De taken en bevoegdheden van de raad (§ 6.2) en die van het college (§ 6.3) worden algemeen toegelicht. Meer specifiek wordt ingegaan op de instrumenten die de raad ter beschikking staan en wordt de informatievoorziening en verantwoording door het college aan de raad toegelicht. Ook de betrokkenheid van de Rekenkamercommissie komt aan bod (§ 6.4).

6.1 Verhouding raad - college

Een van de doelstellingen van het invoeren van het dualisme in 2002 was het aanbrengen van een scheiding in bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen de raad en het college. De raad is het orgaan dat de kaders stelt en daarmee bepaalt *wat* de gemeente wil bereiken. Welke politieke doelstellingen wil de raad de komende periode realiseren, wat gaan we daarvoor doen en wat mag dat kosten zijn de bijbehorende vragen. Het college is het orgaan dat vervolgens bepaalt *hoe* dit gebeurt: welke instrumenten en wettelijke bestuursbevoegdheden zet het college in om de doelstellingen te realiseren. Voor een efficiënte en effectieve uitvoering kan het college waar dat mogelijk én wenselijk én zinvol is, gebruik maken van een verbonden partij. Over de uitvoering legt het college verantwoording af aan de raad.

Het gaat bij verbonden partijen dus alleen om de uitvoering van beleid waarmee bestuursbevoegdheden van het college zijn gemoeid. Daarom is het college het bestuursorgaan binnen de gemeente dat verantwoordelijk is voor de relaties met verbonden partijen. Daar waar de gemeente eigenaar of mede-eigenaar is van een formele verbonden partij wordt deze rol door (leden van) het college uitgeoefend.

Raadsleden kunnen in deze opzet te allen tijde het college ter verantwoording roepen over hoe het college zijn verantwoordelijkheden neemt ten aanzien van het realiseren van gemeentelijke doelen met behulp van een verbonden partij (of gesubsidieerde instelling).

6.2 Het college

Zoals hiervoor al is gesteld, is het aan het college om aan te geven hoe het de door de raad vastgestelde doelen denkt te kunnen bereiken. Een van de mogelijkheden voor het realiseren van doelstellingen is het inzetten van een verbonden partij. Daar kan het college voor kiezen. Het vervolgens aansturen van die verbonden partij met als doel het laten uitvoeren van de activiteiten die nodig zijn om de door de raad bepaalde doelstellingen te realiseren, is ook de bevoegdheid van het college. Het gaat immers alleen om de uitvoering van beleid dat eerder al door de raad is vastgesteld. Daarbij blijven de alle regels van informeren en verantwoorden gelden, zoals hiervoor ook genoemd. Het college heeft zowel een eigenaarsrol als een opdrachtgeversrol. Die zijn in hoofdstuk 4 beschreven.

Het college heeft de algemene plicht de raad juist, tijdig en volledig te informeren over wat er speelt in een verbonden partij, luistert naar de opvattingen daarover in de raad en verantwoordt zich over welk standpunt het heeft ingenomen in het bestuur van de verbonden partij.

Ook in het informeren over en het afleggen van verantwoording over het gevoerde beleid is er sprake van eerder genoemde twee rollen vanuit het college richting de raad. De inhoudelijk portefeuillehouder (opdrachtgever) legt verantwoording af over de bereikte resultaten ten opzichte van de door de raad vastgestelde doelstellingen. De portefeuillehouder voor verbonden partijen legt aan de raad verantwoording af over het voortbestaan van die partijen en het financieel en bestuurlijk belang dat de gemeente daarin heeft.

6.3 De raad

6.3.1 Kaderstellende rol met betrekking tot verbonden partijen

De kaderstellende rol van de raad komt voor verbonden partijen op twee manieren tot uitdrukking. Ten eerste stelt de raad de algemene kaders vast voor hoe Haarlem omgaat met verbonden partijen: het raambeleid (deze nota). Ten tweede stelt de raad de doelstellingen op de diverse gemeentelijke beleidsterreinen vast. Dat betekent dat voor de controlerende rol de politieke discussie zich kan toespitsen op de vraag of het werken met de verbonden partij een goede manier is om de beleidsdoelen te behalen en of het college zich daarbij goed van zijn taak kwijt. Belangrijke beleidswijzigingen van de verbonden partij en strategische besluiten ten aanzien van verbonden partijen zullen dan ook voordat deze een feit zijn aan de raad moeten worden voorgelegd voor bespreking en akkoord. Het gaat dan om belangrijke koerswijzigingen op de middellange tot lange termijn, die zijn aangedragen door de verbonden partij zelf of voortvloeien uit wensen van de gemeente(n) zelf.

Meer concreet staan de raad de volgende kaderstellende instrumenten in relatie tot verbonden partijen ter beschikking.

Startnotities

Het opstellen van nieuwe kaders of wijzigingen in bestaande kaders begint met een startnotitie. Daarin legt het college de raad de omstandigheden van het onderwerp voor, de keuzes omtrent de richting voor de kaders en de stappen die moeten leiden tot het vaststellen van de kaders. Op basis van deze startnotitie bepaalt de raad de richting voor de op te stellen kaders (gaan we linksaf of gaan we rechtsaf) en de stappen die nodig zijn om de kaders op te stellen, te behandelen en vast te stellen. Onderdeel van die stappen kan bijvoorbeeld zijn welke andere organisaties en/of overheden er bij worden betrokken, of sprake is van participatie van bewoners en op welke momenten de raad informierend en besluitvormend wordt betrokken.

Wijze van uitvoeren

Onderdeel van een kader kan zijn de wijze waarop het beleid vervolgens wordt uitgevoerd. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld zelf uitvoeren, inkopen, aanbesteden of regionaal samenwerken. De raad kan hierover bij het behandelen van de startnotitie al een richtinggevende uitspraak doen of aangeven dat meerdere opties worden uitgewerkt en voorgelegd aan de raad. Bij de vraag of het oprichten van of deelnemen in een verbonden partij met andere deelnemers raadzaam is, is belangrijk om te benoemen wat het belang van die gezamenlijkheid is, welk belang de gemeente Haarlem heeft ('what's in it for me?') in relatie tot belangen van andere deelnemers ('what's in it for them?'). De voordelen en de nadelen van deelname in een verbonden partij– of anders gezegd:

de kansen en de risico's – moeten eveneens in beeld worden gebracht en tegen elkaar worden afgewogen.

Oprichten verbonden partij: toestemming of wensen en bedenkingen van de raad

Als besloten wordt tot het oprichten van een verbonden partij (aan de hand van het afwegingskader dat in hoofdstuk 3 is opgenomen) hangt het af van de rechtsvorm hoe de formele betrokkenheid van de raad eruit ziet. Als het college een gemeenschappelijke regeling wil oprichten (meestal gaat het namelijk om het uitbesteden van collegetaken en –bevoegdheden), moet de raad toestemming geven. (Als de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen van kracht is per 1 januari 2022, gaat aan die formele toestemming een stap vooraf, namelijk de gelegenheid van het indienen van een zienswijze door de raad op het ontwerp van de gemeenschappelijke regeling.) De raad kan de toestemming alleen weigeren wegens strijd met het recht of met het algemeen belang. Als het gaat om b.v. een vennootschap, vereniging, coöperatie of stichting wordt de raad in de gelegenheid gesteld zijn wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

Budgetrecht raad

Een gemeenschappelijke regeling (met als bestuur een openbaar lichaam, gemeenschappelijk orgaan of zogenoemde bedrijfsvoeringsorganisatie) moet jaarlijks uiterlijk 15 april zijn financiële kaders, beleidsmatige uitgangspunten en voorlopige rekening met accountantsrapport aan de deelnemende gemeenten sturen. De raad kan het college daar op aanspreken vanwege diens rol in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling. Voor de ontwerpbegroting van een gemeenschappelijke regeling geldt een zwaardere procedure. Bedoelde gemeenschappelijke regelingen moeten namelijk hun ontwerpbegroting tenminste acht weken voor vaststelling toezenden aan de raden van de deelnemende gemeenten. Deze hebben het recht hier hun zienswijze op te geven. De uiterste datum van indiening van de begroting bij de provincie is 31 juli, zodat de ontwerpbegroting vóór 1 juni moet zijn toegezonden.³

Als een gemeenschappelijke regeling vervolgens haar begroting heeft vastgesteld, dan is elke gemeente verplicht om haar bijdrage te betalen. Haarlem stelt zich op het standpunt dat het ook mogelijk moet zijn dat de raad een reactie geeft op de financiële kaders en beleidsmatige uitgangspunten en over de voorlopige rekening, met name waar het gaat om de totstandkoming en bestemming van het resultaat. Daartoe worden deze stukken ter kennisname naar de commissies gestuurd en kunnen commissies deze agenderen voor bespreking. Drie gemeenschappelijke regelingen hebben trouwens zelf al bepaald dat de raden van de deelnemende gemeente een zienswijze kunnen inbrengen op de voorlopige jaarrekening.⁴

6.3.2 Controlerende rol: informatie en verantwoording van college aan raad

De raad kan zijn controlerende taak ten volle uitvoeren, mits de raad over tijdige en adequate informatie van het college beschikt. Dat geldt natuurlijk altijd, maar omdat het college vaak weer afhankelijk is van een goede informatievoorziening door de betrokken verbonden partij, kan hier een spanning optreden.

De raad en het college hebben de volgende afspraken gemaakt over de actieve informatievoorziening aan de raad.

³ De termijnen worden verruimd als de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen in werking treedt (verwacht per 1 januari 2022).

⁴ Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland, Recreatieschap Spaarnwoude en de VRK.

Protocol Actieve Informatieplicht

De raad en het college hebben in 2020 gezamenlijk het Protocol Actieve Informatieplicht vastgesteld. Daarin hebben zij afspraken gemaakt over de invulling van de wettelijke plicht van het college wat betreft de actieve informatievoorziening aan de raad. In artikel 7 van de Financiële Verordening is aanvullend bepaald dat het college over zaken met ingrijpende gevolgen voor de gemeente of verplichtingen van een zekere omvang vooraf de raad of de commissie raadpleegt (de zogenoemde voorhangprocedures).

Het Protocol heeft het karakter van een richtlijn. Het Protocol is niet uitputtend en het is afhankelijk van de specifieke context of en zo ja, welke informatie wordt verstrekt. De eisen van de Gemeentewet en eventuele bijzondere wetten blijven bovendien voorop staan. Het Protocol laat de politieke verantwoordelijkheid voor het dagelijks bestuur van de gemeente van het college als geheel en zijn leden afzonderlijk onverlet. De waarde van het Protocol ligt ook niet in de afdwingbaarheid of formalisering van afspraken, maar in het feit dat met de uitgangspunten die erin zijn opgenomen een voorzet wordt gedaan voor een andere manier van denken en de daaruit voortvloeiende proactieve opstelling bij college, ambtelijke organisatie en raad.

In het protocol is onder andere opgenomen dat de financiële resultaten van de verbonden partijen in de vorm van jaarrekeningen en jaarverslagen - met een toelichting van het college - aan de raad worden gestuurd. Overigens wordt in de programmabegroting en jaarrekening van de gemeente ook verslag gedaan van ontwikkelingen binnen verbonden partijen en van eventuele bijzonderheden en risico's.

Prestatieafspraken betreffen uitvoering van opdrachtgeverschap en zijn niet (direct) van belang voor de raad als de afspraken binnen de door de raad gestelde kaders en beleidsdoelen vallen. Op grond van het Protocol Actieve Informatieplicht wordt hierover dan in principe ook niet gerapporteerd aan de raad. Als een verbonden partij (deelneming) echter andere dan de gebruikelijke uitvoeringswerkzaamheden wil gaan verrichten (b.v. activiteiten die buiten het statutair doel of de in de gemeenschappelijke regeling opgenomen belangen vallen en/of de 20% vrije ruimte te boven gaan), waarmee ook mogelijke financiële of andere risico's gepaard gaan, of als buiten de kaders en beleidsdoelen wordt getreden, wordt niet overgegaan tot het maken van afspraken dan nadat de raad hierover is geïnformeerd en in staat is geweest inbreng te leveren.

In het bijzonder wat betreft overheidsvennootschappen geldt dat de 20% ruimte om (markt)activiteiten buiten de initiële opdrachten te verrichten, wordt ingevuld met inachtneming van de statutaire doelen van de betreffende vennootschap. Dit geldt als kader voor deze marktactiviteiten. Als activiteiten buiten het statutair doel vallen, worden deze niet verricht zonder dat de aandeelhouder goedkeuring heeft gegeven aan een wijziging op dit punt en de raad hierover vooraf in staat is geweest zijn wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

Informatieprotocol deelnemingen

Voor de raad is het in het bijzonder van groot belang om goed geïnformeerd te zijn over het reilen en zeilen in de vennootschappen waar Haarlem als aandeelhouder deelneemt. Het publiek belang moet zijn gewaarborgd en er moet sprake zijn van een goede financiële prestatie. Deelname in een vennootschap brengt de nodige risico's met zich mee.

De informatie die de raad van het college ontvangt is een middel voor de raad om (bij) te sturen in de leidende kaders die voor deelnemingen gelden en te controleren of deze kaders in de praktijk in acht worden genomen. Heldere afspraken over de informatievoorziening door het college aan de raad zijn van belang. Dit geldt voor de verschillende fasen van de oprichting, de looptijd en de

eventuele beëindiging van een deelneming. In het Informatieprotocol deelnemingen dat als bijlage 8.6 bij deze nota is gevoegd zijn deze afspraken opgenomen.

Informatievoorzieningen vanuit de verbonden partijen

Naast informatieverstrekking door of via het college over een verbonden partij, kan dit ook rechtstreeks gebeuren door een verbonden partij aan raadsleden van de deelnemende gemeenten. Zo houdt bijvoorbeeld de Veiligheidsregio Kennemerland tweemaal per jaar een bijeenkomst om raadsleden te informeren over actuele ontwikkelingen.

Na inwerkingtreding van de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (vermoedelijk per 1 januari 2022) zal aanvullend een actieve informatieplicht van het bestuur van een gemeenschappelijke regeling aan de raden van de deelnemende gemeenten gelden, welke plicht buiten de colleges om gaat. Het gaat dan om gemeenschappelijke regelingen met een openbaar lichaam, een bedrijfsvoeringsorganisatie of een gemeenschappelijk orgaan (deze vormen worden in de bijlagen toegelicht). Zie voor verdere uitleg over de aankomende wetswijziging bijlage 1. Het college is bij wet bevoegd te besluiten tot de oprichting van en deelneming in privaatrechtelijke rechtspersonen (na het inwinnen van de wensen en bedenkingen van de raad).

6.4 Rekenkamercommissie

Per 1 januari 2015 is de wettelijke bevoegdheid van de rekenkamercommissie als volgt uitgebreid. Vanaf dat moment mag de rekenkamercommissie ook onderzoek doen bij vennootschappen waarvan de gemeente alleen of samen met andere gemeenten tenminste 50% van de aandelen bezit. Tevens mag de rekenkamercommissie onderzoek doen bij instellingen waaraan de gemeente, alleen of samen met andere gemeenten, of een of meer derden voor rekening en risico van de gemeente of gemeenten rechtstreeks of middellijk een subsidie, lening of garantie heeft verstrekt ten bedrage van ten minste 50% van de baten van deze instelling.

Met de inwerkingtreding van de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (beoogd) per 1 januari 2022 wordt aan de bevoegdheid van de rekenkamer(commissie) toegevoegd dat deze ook onderzoek mag doen ten aanzien van door gemeenschappelijke regelingen gevoerd bestuur, althans waar dat betreft een gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam, een bedrijfsvoeringsorganisatie of een gemeenschappelijk orgaan. Dit betekent dus op termijn een uitbreiding van de bevoegdheid van de raad om controle uit te oefenen op gemeenschappelijke regelingen. Concreet houdt het in dat de rekenkamercommissie van Haarlem zelfstandig een onderzoek mag instellen naar het gevoerd bestuur van de Veiligheidsregio Kennemerland, het Noord-Hollands Archief, het Recreatieschap Spaarnwoude, de Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland, Schoolverzuim en VSV, de Omgevingsdienst IJmond, Paswerk en Cocensus.

6.5 Overzicht wettelijke instrumenten

In de voorgaande hoofdstukken zijn de rollen, taken en verantwoordelijkheden van raad en college voor de sturing, beheersing, de verantwoording en het toezicht de revue gepasseerd. Ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen zijn deze formele instrumenten opgenomen in de Wet gemeenschappelijke regelingen. Voor deelnemingen in privaatrechtelijke rechtspersonen moet het instrumentarium primair worden gevonden in de Gemeentewet.

Voor het goede overzicht zijn al deze wettelijke instrumenten in bijlage 8.5 op een rij gezet, voor zowel de publiekrechtelijke samenwerking (gemeenschappelijke regelingen), als de privaatrechtelijke samenwerking (in de vorm van deelneming in private rechtspersonen).

7. Samenvatting leidende principes (kaders) nota

In de voorgaande hoofdstukken is stilgestaan bij wat verbonden partijen van Haarlem zijn en op welke wijze wordt afgewogen dat een relatie met een verbonden partij wordt aangegaan, beheerd en eventueel weer wordt beëindigd. De verschillende rollen en belangen die de gemeente met betrekking tot verbonden partijen heeft zijn toegelicht. Ook de interne gemeentelijke governance is besproken. In dit laatste - samenvattende - hoofdstuk worden de leidende principes (kaders) die uit dit alles zijn te distilleren op een rij gezet.

Het gaat om de volgende punten:

1. Een verbonden partij is een organisatie waar de gemeente zowel een financieel belang in heeft als (gedeeltelijke) bestuurlijke zeggenschap over heeft. Er is een financieel belang als de gemeente geld kwijtraakt als de organisatie failliet gaat of wanneer financiële problemen bij de organisatie kunnen worden verhaald bij de gemeente. Er is sprake van bestuurlijke zeggenschap als de gemeente zitting heeft in het bestuur van de organisatie of daarvan aandeelhouder is.
2. Gesubsidieerde organisaties zijn formeel geen verbonden partij, omdat de gemeente er geen bestuurlijke zeggenschap over heeft. Toch is de relatie ermee soms zeer intensief. Daarom past Haarlem de kaders voor verbonden partijen ook toe op instellingen die gedurende tenminste drie jaar € 0,5 miljoen of meer per jaar subsidie van de gemeente ontvangen.
3. De kaders kunnen ook worden toegepast op instellingen die een meerjarige subsidie van minder dan € 0,5 miljoen per jaar ontvangen, onder andere als het een nieuwe subsidieontvanger betreft, deze gevestigd is in een gemeentelijk vastgoed, er met behulp van de subsidie een wettelijke taak van de gemeente wordt uitgevoerd en/of er politieke of maatschappelijke imagoschade optreedt als afgesproken prestaties niet worden behaald.
4. Organisaties die taken uitvoeren voor de gemeente op basis van inkoop of aanbesteding zijn daarmee nog geen verbonden partij, ondanks dat de relatie met de organisatie soms zeer intensief kan zijn. Invloed en sturing wordt dan ook uitsluitend uitgeoefend (door het college) in het kader van de bestaande contractrelatie via de rol van opdrachtgever.
5. Een methode van risicoclassificatie bepaalt de intensiteit van het toezicht door de gemeente op een verbonden partij of grote gesubsidieerde instelling.
6. De gemeente hanteert een beslisboom voor het beantwoorden van de vraag of samenwerking nodig én wenselijk én zinvol is bij taakuitvoering en zo ja, welke vorm van samenwerking daarbij het meest passend is (met daarbij in beeld gebracht de voordelen en de nadelen daarvan). De beslisboom wordt ook gebruikt bij periodieke evaluatie van bestaande relaties.
7. Deelname aan een verbonden partij vindt alleen plaats als dat noodzakelijk is voor het publiek belang. Het is een manier om een gemeentelijk doel effectiever te bereiken: met meer efficiency, kwaliteit of continuïteit.
8. Naast de beslisboom wordt een eventuele samenwerking in een verbonden partij getoetst aan wettelijke (Europese) regels, zoals voor aanbesteding, mededinging, staatssteun en belastingen.
9. Raad en college houden hun verantwoordelijkheden gescheiden: de raad heeft een kaderstellende en controlerende taak ten aanzien van de doelen en effecten die de gemeente wil bereiken (het 'wat'), het college is verantwoordelijk voor de uitvoering daarvan (het 'hoe'). Verbonden partijen zijn een middel om beleid te realiseren en daardoor in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van het college.
10. De beslissing tot deelname aan een verbonden partij, de aansturing van de verbonden partij en daarmee de bestuurlijke verantwoordelijkheid behoren primair tot de taken van het college.

11. Alleen leden van het college worden benoemd in besturen van verbonden partijen en vertegenwoordigen de gemeente als aandeelhouder in de algemene vergadering van aandeelhouders van vennootschappen.
12. Vanwege een goede scheiding van verantwoordelijkheden nemen zittende raads- en collegeleden en werknemers van de gemeente geen zitting in bestuursorganen van privaatrechtelijke rechtspersonen (zoals stichtingen, vennootschappen, verenigingen) die een verbonden partij vormen met de gemeente, noch van daarmee gelijkgestelde grote gesubsidieerde instellingen.
13. Waar sprake is van meerdere rollen van de gemeente, zoals een eigenaars- en opdrachtgeversrol bij vennootschappen en gemeenschappelijke regelingen, worden deze rollen zoveel mogelijk door verschillende collegeleden vervuld. Vervolgens worden deze rollen door verschillende ambtenaren ondersteund, die bij verschillende organisatieonderdelen kunnen werken. In het college vindt de afstemming tussen belangen van de verschillende rollen plaats.
14. De relaties met verbonden partijen en grote gesubsidieerde instellingen worden vormgegeven rond de begrippen sturing, beheersing, verantwoording en toezicht (governance). Overkoepelend element daarbij is onderling vertrouwen.
15. Het college informeert de raad actief met betrekking tot verbonden partijen met inachtneming van het Protocol Actieve Informatieplicht en het Informatieprotocol deelnemingen.

8. Bijlagen

8.1 Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke samenwerkingsvormen

8.1.1 Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente kan samen met een of meer andere gemeenten een publieke organisatie oprichten op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. In artikel 1 van de wet is dit als volgt beschreven:

Lid 1: De raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van twee of meer gemeenten kunnen afzonderlijk of te samen, ieder voor zover zij voor de eigen gemeente bevoegd zijn, een gemeenschappelijke regeling treffen ter behartiging van een of meer bepaalde belangen van die gemeenten.

Lid 2: De colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters gaan niet over tot het treffen van een regeling dan na verkregen toestemming van de gemeenteraden. De toestemming kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.

Lid 3: Onder het treffen van een regeling wordt in dit artikel mede verstaan het wijzigen van, het toetreden tot en het uittreden uit een regeling.

Wie neemt deel aan een gemeenschappelijke regeling?

Wie deelneemt aan een gemeenschappelijke regeling is afhankelijk van de bevoegdheden die worden ingebracht. Er zijn de volgende mogelijkheden.

Raadsregeling

Een raadsregeling is een gemeenschappelijke regeling tussen uitsluitend gemeenteraden (en eventueel provinciale staten of het algemeen bestuur van een waterschap). Een raadsregeling kan worden voorbereid door het college, want het college bereidt immers de besluiten van de raad voor. De raad kan de raadsregeling ook zelf initiëren. Het is de raad die over een dergelijke regeling beslist. Het algemeen bestuur bestaat uitsluitend uit raadsleden die door de deelnemende gemeenten zijn aangewezen. De invloed van de gemeenteraad is logischerwijs groot.

Collegeregeling

Een collegeregeling is een gemeenschappelijke regeling tussen uitsluitend colleges van burgemeester en wethouders (en eventueel gedeputeerde staten of een dagelijks bestuur van een waterschap). De gemeenschappelijke regeling wordt door het college getroffen. Het is aan het college om te bepalen hoe deze eruit komt te zien en of de regeling daadwerkelijk tot stand komt. Het college dient de gemeenteraad wel om toestemming te vragen. De raad kan deze toestemming alleen onthouden wegens strijd met het recht of strijd met het algemeen belang. Het algemeen bestuur bestaat uit leden die per deelnemende gemeente door het college uit zijn midden worden aangewezen. Dit betekent dat er geen raadsleden in het algemeen bestuur mogen zitten. De invloed van de gemeenteraad is bij collegeregelingen gering. Het college en de gemeenteraad kunnen onderling afspraken maken waardoor de gemeenteraad betrokken is bij de uitvoering van de gemeenschappelijke regelingen.

Burgemeestersregeling

Dit betreft een gemeenschappelijke regeling tussen uitsluitend burgemeesters (en eventueel een commissaris van de Koning of voorzitter van een waterschap). De burgemeesters vormen dan het algemeen bestuur. Een burgemeestersregeling komt nauwelijks voor.

Gemengde regeling

Een gemengde regeling is een regeling tussen de raden en colleges, de raden, colleges en burgemeesters en colleges en burgemeesters van twee of meer gemeenten. De raad en het college samen beslissen over deelname aan een dergelijke regeling. Daarnaast moet de raad ook nog toestemming verlenen. Het algemeen bestuur kan uit leden van de raad en het college bestaan. Het kan ook voorkomen dat er alleen collegeleden in het algemeen bestuur plaatsnemen.

Typen gemeenschappelijke regelingen

In de Wet gemeenschappelijke regelingen staan verschillende vormen van gemeenschappelijke regelingen. Deze variëren van 'licht' (weinig wettelijke bepalingen waaraan moet worden voldaan) tot 'zwaar' (uitgebreide wettelijke voorschriften) en kunnen voor samenwerking op diverse terreinen worden gebruikt.

Regeling met openbaar lichaam

De samenwerkende gemeenten creëren door het instellen van een openbaar lichaam een rechtspersoon, die, zoals als alle rechtspersonen, zelfstandig kan deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Het openbaar lichaam kan personeel in dienst nemen met behoud van ambtenarenstatus en de gemeenten die in de regeling deelnemen kunnen bevoegdheden overdragen. In hoeverre dat laatste gebeurt, leggen de deelnemers vast in de regeling.

In de wet is vrij uitgebreid voorgeschreven hoe het bestuur van een openbaar lichaam wordt ingericht. Het moet bestaan uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter die beide besturen voorziet. Verder zijn er bijvoorbeeld wettelijke voorschriften over de begroting, onverenigbare functies en verboden handelingen voor bestuursleden en over het verstrekken van inlichtingen. Het algemeen bestuur kiest uit zijn midden het dagelijks bestuur.

Bedrijfsvoeringsorganisatie

Deze tweede vorm is een organisatievorm die rechtspersoonlijkheid heeft met een enkelvoudig bestuur. Dus geen geleed bestuur met een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. De bedrijfsvoeringsorganisatie kan hierdoor zelf direct en slagvaardig haar organisatie aansturen, eigen personeel in dienst nemen, opdrachten geven en overeenkomsten sluiten. Hiermee wordt recht gedaan aan de bedrijfsmatige aard van de taken, bijvoorbeeld personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, inkoop en huisvesting. Ook uitvoerende taken zonder of met geringe beleidsmatige component kunnen in een bedrijfsvoeringsorganisatie worden ondergebracht, omdat dergelijke taken naar hun aard geen of weinig bestuurlijke aansturing en controle vragen. Denk aan taken waarbij geen beleidsmatige keuzes nodig zijn, zoals het opleggen van belastingaanslagen en het invorderen van belastingen, groenvoorziening, afvalinzameling, gemeentereiniging, leerlingenvervoer en het uitvoeren van de Leerplichtwet. Voor een bedrijfsvoeringsorganisatie kan ook worden gekozen indien sprake is van uitvoerende taken waarbij wel enige keuzeruimte mogelijk is maar dan alleen om tot een zo efficiënt en effectief mogelijke bedrijfsvoering te komen. Onder bedrijfsvoering wordt verstaan de sturing en beheersing van bedrijfsprocessen met als uiteindelijk doel beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren.

Gemeenschappelijk orgaan

Een derde vorm is het oprichten van een gemeenschappelijk orgaan 'in daarvoor bijzonder in aanmerking komende gevallen'. Een gemeenschappelijk orgaan heeft geen rechtspersoonlijkheid en heeft dus ook geen eigen personeel in dienst. Wel kunnen deelnemers bevoegdheden aan het orgaan overdragen, zij het geen regelgevende bevoegdheden. Het gaat vaak om samenwerking tussen gemeenten met een coördinerend karakter.

Centrumgemeente

Een vierde vorm is gebruik te maken van de zogenoemde centrumgemeente-constructie. Deelnemers komen dan overeen dat bevoegdheden van de ene gemeente krachtens de regeling worden uitgeoefend door een andere gemeente. Bevoegdheden worden dan gemandateerd door het ene aan het andere gemeentebestuur. Het gaat feitelijk om het gebruik van het ambtelijk apparaat van één van de deelnemende gemeenten door de andere deelnemende gemeenten. Het gaat meestal om uitvoerende taken, zoals het ophalen van afval, die worden 'uitbesteed' aan de grotere buurgemeente. Ook hier is geen sprake van een rechtspersoon noch van een organisatie.

Regeling zonder meer

Een regeling zonder meer ('lichte regeling') is een vijfde vorm en heeft ongeveer eenzelfde functie als een convenant. Hierin wordt bijvoorbeeld gemeenschappelijk beleid opgenomen. Er is geen sprake van een organisatie of rechtspersoonlijkheid en er gelden geen bijzondere voorschriften.

8.1.2 Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is in de maak: de Wet versterking legitimiteit gemeenschappelijke regelingen (35513). Beoogde inwerkingtreding is 1 januari 2022. Er geldt een overgangsrecht van 2 jaar voor implementatie van de wijzigingen. Effectief krijgen de wetwijzigingen dus per 2024 hun beslag. Niettemin is het nu alvast zinvol om de contouren van de belangrijkste wijzigingen te schetsen.

Het wetsvoorstel beoogt de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. Het gaat daarbij wat betreft gemeenten om de kaderstellende en controlerende rol van de raad.

Om dit doel te bereiken introduceert het wetsvoorstel een aantal aanpassingen en aanvullingen op bestaande instrumenten van de raad. De bedoeling is om de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen te vergroten. Dit vindt onder meer plaats door verruiming van de zienswijzeprocedure bij bepaalde besluiten van het bestuur van de regeling.

Verder worden meer controle-instrumenten voor gemeenteraden opgenomen. Zo wordt een gemeenschappelijk enquêterecht mogelijk gemaakt en mag een lokale rekenkamer ook het gevoerde bestuur van een gemeenschappelijke regeling onderzoeken.

Daarnaast bevat het voorstel een verbetering van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling, zoals een actieve informatieplicht van het bestuur van een regeling aan de raad (buiten het college om). Ook is het mogelijk om een gemeenschappelijke raadscommissie op te richten die tot taak heeft om gemeenteraden en de besturen van gemeenschappelijke regelingen van advies te bedienen en de besluitvorming voor raden voor te bereiden.

Daarnaast richt het wetsvoorstel zich op het vergroten van participatiemogelijkheden van burgers en belanghebbenden bij de besluitvorming van gemeenschappelijke regelingen.

Ten aanzien van de begroting van een gemeenschappelijke regeling biedt de nieuwe Wgr een (nog) ruimere termijn waarbinnen gemeenteraden hun zienswijzen kunnen inbrengen. Bovendien wordt de verplichting opgenomen dat moet worden gemotiveerd als het bestuur van een gemeenschappelijke regeling zienswijzen niet overneemt.

In de actualisering van deze nota in 2024 zullen de daadwerkelijke instrumenten die de raad ter beschikking staan nader worden beschreven, alsook de wijze waarop deze in de bestaande

gemeenschappelijke regelingen waaraan Haarlem op dat moment deelneemt kunnen worden ingezet (of zo veel eerder als nodig wordt de nota geactualiseerd).

8.1.3 Privaatrechtelijke rechtspersonen

De gemeente kan ook besluiten om een privaatrechtelijke rechtspersoon op te richten of daarin deel te nemen. Op private rechtspersonen is het rechtspersonenrecht uit het Burgerlijk Wetboek (boek 2) van toepassing.

Het college van burgemeester en wethouders is krachtens artikel 160, tweede lid van de Gemeentewet bevoegd tot het oprichten van en besluiten tot deelneming in private rechtspersonen (stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen), indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat de raad een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.

Stichting

Een stichting is te kenmerken als een zeer zelfstandige rechtspersoon: er zijn geen eigenaren in de vorm van aandeelhouders die kapitaal verschaffen en daarmee zeggenschap hebben. Een tweede belangrijk kenmerk is dat zij niet gericht is (en niet mag zijn) op het maken van winst. Voor de gemeente betekent dit dat zij de taken die een stichting voor haar uitvoert alleen kan beïnvloeden via de subsidie en bijbehorende voorwaarden. Een mogelijkheid tot beïnvloeding kan daarnaast zijn het deelnemen in de raad van toezicht of het bestuur van de stichting, maar in die hoedanigheid mag een toezichthouder of bestuurder alleen handelen in het belang van de stichting. Dat belang hoeft niet gelijk te lopen met dat van de gemeente, zeker niet wanneer de gemeente niet de enige is die een financiële bijdrage levert aan de stichting.

Vennootschap

Een vennootschap is evenals een stichting een zelfstandige rechtspersoon, maar hier hebben de aandeelhouders het uiteindelijk voor het zeggen. In het geval de gemeente (enig) aandeelhouder is, heeft zij dus grote invloed op het beleid van de vennootschap. Bij vennootschappen zijn er drie mogelijkheden: een besloten vennootschap (BV), een naamloze vennootschap (NV) of een commanditaire vennootschap (CV).

Naamloze vennootschap (NV)

Kenmerk van de NV is dat de aandeelhouders hun aandelen vrij kunnen verkopen, dus wanneer en aan wie ze maar willen, zonder toestemming van de andere aandeelhouders. Voor NV's die gemeenten (of andere overheden) oprichten is dit echter juist niet de bedoeling, reden waarom de verhandelbaarheid vaak in de statuten is beperkt. Een tweede kenmerk is dat een NV verplicht is om zijn jaarverslag en jaarrekening te publiceren en dit geldt dus ook voor NV's met een gemeente als (enig) aandeelhouder. De zeggenschap van de gemeente loopt in elk geval via de rol van aandeelhouder; daarnaast is de gemeente vaak ook opdrachtgever met de bijbehorende zeggenschap. Soms heeft de gemeente (in de persoon van een collegelid) ook zitting in de raad van commissarissen. Een commissaris dient echter volgens de wet het belang van de onderneming voorop te stellen en niet dat van de aandeelhouder. Dit kan leiden tot tegenstrijdigheden en is de belangrijkste reden om terughoudend te zijn in het benoemen van collegeleden tot commissaris. In de statuten van een NV kunnen allerlei zaken omtrent zeggenschap worden geregeld (mits niet strijdig met het recht) tussen aandeelhouder, raad van commissarissen en directie, waardoor de gemeente (via haar rol van aandeelhouder) zoveel grip op de onderneming kan creëren als zij wenselijk acht.

Besloten vennootschap (BV)

Kenmerkend voor een BV is dat de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn en dat zij geen jaarverslag noch jaarrekening hoeft te publiceren. Voor het overige zijn vanuit de gemeente gezien de kenmerken gelijk aan die van een NV.

Commanditaire vennootschap (CV)

Een CV is een speciaal soort vennootschap onder firma. In deze vennootschapsvorm zijn er één of meer beherende vennoten en één of meer stille vennoten. Deze laatste hebben slechts een financiële inbreng en worden ook wel commanditaire vennoten genoemd. De beherende vennoot is dan de gecommanditeerde vennoot, hij die bevoegd is om te handelen namens de vennootschap. Stille vennoten zijn, net als aandeelhouders van een NV of BV slechts aansprakelijk voor het bedrag dat zij investeren. Zij mogen niet namens de vennootschap optreden. Doen zij dit toch, dan worden ze net als de beherende vennoten aansprakelijk voor alle schulden.

Publiek-Private-Samenwerking (PPS)

Bij een PPS werken overheid en private partijen samen om hun doelstellingen te realiseren. Een belangrijk kenmerk van de samenwerking is dat risico's op het gebied van bijvoorbeeld financiering, deskundigheid en uitvoering door de partijen worden gedeeld. Samenwerking kan op diverse terreinen, zoals parkeervoorzieningen en gebiedsontwikkeling. Een PPS bestaat doorgaans uit meerdere vennootschappen, vaak een combinatie van BV's en CV's. Voordeel hiervan is dat de zeggenschap van de gemeente en de private partijen op deze manier geheel op maat kan worden gesneden, evenals de verdeling van de risico's en het fiscale regime. Helaas maakt dit de verhoudingen binnen PPS niet altijd even eenvoudig te doorgronden voor wie er niet nauw bij betrokken is. Binnen de gemeente is het daarnaast niet eenvoudig om de verschillende rollen in de diverse vennootschappen voldoende van elkaar te scheiden.

8.1.4 Overzicht juridische vormen

Het volgende overzicht geeft een beknopte karakterisering van de verschillende juridische vormen van verbonden partijen. Waar relevant is dit gezien door de bril van de gemeente, dus bijvoorbeeld welke zeggenschap heeft de gemeente over een verbonden partij.

	Stichting	Vennootschap	Gemeenschappelijke regeling	Publiek-Private Samenwerking
Bestuurs-structuur van organisatie	<i>Stichtings-bestuur met organisatie of raad van toezicht met directeur / bestuurder</i>	Aandeelhouder (s) directie en eventueel raad van commissarissen	Algemeen bestuur en dagelijks bestuur, bestaande uit raadsleden, collegeleden of burgemeesters van deelnemende gemeenten	Constructie van meerdere vennootschappen
Zeggenschap van gemeente	Afhankelijk van deelname in bestuur; geen deelname betekent geen zeggenschap	Via aandeelhouder-schap en soms via deelname in raad van commissarissen	Gezamenlijke zeggenschap voor deelnemende gemeenten	Geen volledige zeggenschap

	Stichting	Vennootschap	Gemeenschappelijke regeling	Publiek-Private Samenwerking
Kapitaalver- krijging van organisatie	Meestal via subsidie en/of garant- stelling door gemeente	Aandelen- kapitaal (gestort door gemeente)	Jaarlijkse bijdrage deelnemende gemeenten	Investerings- bijdrage (soms in natura)
Financiële aansprakelijkheid van gemeente	Beperkt tot subsidie of garant- stelling	Beperkt tot aandelen- kapitaal	Gezamenlijke, volledige aansprakelijkheid deelnemende gemeenten	Afhankelijk van specifieke vormgeving
Juridische aansprakelijkheid gemeente	Geen bestuurders stichting zijn hoofdelijk aansprakelijk	Geen	Geen in geval van openbaar lichaam of bedrijfsvoerings- organisatie; heeft eigen rechts- persoonlijkheid	Geen
Slagvaardigheid van organisatie	Groot	Groot	Beperkt	Neutraal
Aard van activiteiten	Niet- winstgerichte activiteiten	Winstgerichte activiteiten	Publieke activiteiten	Gemengde activiteiten

8.2 Overzicht verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen

De gemeente Haarlem neemt deel in de volgende verbonden partijen (de situatie per 1 januari 2021).

Formele verbonden partijen:			Verantwoorde-lijke afdeling	Bijdrage volgens begroting 2021 x € 1.000
A) Gemeenschappelijke regelingen ⁵	Taakveld	Vorm		
GR Veiligheidsregio Kennemerland GGD Veilig Thuis	wettelijk verplichte regeling; uitvoering taken brandweer, GGD en crisisbeheersing, en met ingang van 1 januari 2020 de taken van de voormalige stichting Veilig Thuis	Openbaar lichaam	VH MO JOS	12.711 3.368 4.192
GR Noord-Hollands Archief	beheer archiefbescheiden en collecties	Openbaar lichaam	ECDW	2.181
GR Recreatieschap Spaarnwoude	beheer recreatiegebied Spaarnwoude	Openbaar lichaam	ECDW	637
GR Omgevingsdienst IJmond	verplichte deelname wat betreft het basistakenpakket; voorbereiding en uitvoering wettelijke milieu(beleids)-taken	Openbaar lichaam	VTH	1.372
GR Werkvoorzieningschap Zuid-Kennemerland (Paswerk)	uitvoering sociale werkvoorziening	Bedrijfsvoeringsorganisatie	WI	14.947
GR Cocensus	uitvoering belastingheffing en -inning en waardering onroerende zaken	Openbaar lichaam	CC	3.051

⁵ In de paragraaf Verbonden partijen staat ook de Gemeenschappelijke regeling ambtelijke samenwerking Zandvoort-Haarlem als verbonden partij genoemd. Het betreft hier echter een zogenoemde centrumgemeenteregeling, die als zodanig niet onder het begrip verbonden partij van het BBV valt.

Formele verbonden partijen:			Verantwoorde-lijke afdeling	Bijdrage volgens begroting 2021 x € 1.000
GR Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland	bevorderen bereikbaarheid	Gemeenschappelijk orgaan	BBOR	1.090
GR Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten Regio West-Kennemerland	uitvoering Leerplichtwet en regionale meld- en coördinatiefunctie	Gemeenschappelijk orgaan	JOS	687
				-
B) Stichting				
Stichting Parkmanagement Waarderpolder	bevorderen kwaliteit bedrijventerrein Waarderpolder	Stichting	ECDW	-
C) Vennootschappen				
NV SRO	beheer, onderhoud en exploitatie van accommodaties voor sport, recreatie en onderwijs	Naamloze vennootschap	JOS en CC	10.094
Spaarnelanden NV	uitvoering afvalinzameling en onderhoud openbare ruimte	Naamloze vennootschap	BBOR en CC	n.n.b
Werkpas Holding BV	uitvoering re-integratiewerkzaamheden	Besloten vennootschap	CC	n.v.t.
BNG Bank N.V. ⁶	bank voor de publieke sector	Naamloze vennootschap	CC	-
Alliander NV	ontwikkeling en beheer energienetten	Naamloze vennootschap	CC	-

Gesubsidieerde instellingen boven de € 500.000	Verantwoordelijke afdeling	Subsidie volgens jaarrekening 2020 x € 1.000
Stichting Blijfgroep	MO	2.009
Stichting Zorgbalans	MO	1.277
Stichting Dock	MO	5.251

⁶ Het aandeel van Haarlem in het aandelenkapitaal van BNG en Alliander is zeer gering (minder dan 1%); formeel zijn het verbonden partijen, maar in praktische zin heeft Haarlem geen invloed op het beleid ervan.

Gesubsidieerde instellingen boven de € 500.000	Verantwoordelijke afdeling	Subsidie volgens jaarrekening 2020 x € 1.000
Haarlem Effect	MO	4.668
Jeugdgezondheidszorg Kennemerland	JOS	3.378
Hero-SPP		2.456
Stichting SportSupport Kennemerland	JOS	1.332
Stichting Hart	ECDW	1.939
Stichting Bibliotheek Zuid- Kennemerland	ECDW	4.724
Stichting Haarlem Marketing	ECDW	638
Stichting Frans Halsmuseum De Hallen Haarlem	ECDW	3.804
Stichting Patronaat	ECDW	1.697
Stichting Stadsschouwburg en Philharmonie Haarlem	ECDW	6.089
Stichting Toneelschuur	ECDW	2.213
HVO-Querido	MO	1.604
MEE & de Wering	MO	1.281
Parnassiagroep	MO	1.410
Centrum voor jeugd en gezin	JOS	5.974
Stichting Arkin	MO	2.662
Stichting Kennemerhart (SHDH)	MO	626
Kenter Jeugdhulp	JOS	1.151

In de paragraaf 'Verbonden partijen en subsidies' in de programmabegroting en de jaarrekening wordt jaarlijks informatie over deze Haarlemse verbonden partijen opgenomen. In lijn met artikel 15 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) betreft het informatie over de volgende zaken:

- Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt gediend (wettelijke taken die worden uitgevoerd)
- De bijdrage van de verbonden partij aan de programmadoelstelling van Haarlem
- Concreet takenpakket (activiteiten)
- Deelnemers
- Eventuele bijzonderheden/risico's
- Gecertificeerd kwaliteitssysteem
- Duurzaamheidsgegevens (m.i.v. jaarrekening 2020)
- Het belang dat de gemeente heeft in de verbonden partij (aandeel in %)
- Financiële gegevens met betrekking tot resultaat, eigen vermogen en vreemd vermogen.

8.3 Kenmerken en actualiteiten per verbonden partij

1. GR Veiligheidsregio Kennemerland
2. GR Noord-Hollands Archief
3. GR Recreatieschap Spaarnwoude
4. GR Omgevingsdienst IJmond
5. GR Werkvoorzieningschap Zuid-Kennemerland (Paswerk)
6. Werkpas Holding BV
7. GR Cocensus
8. GR Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland
9. GR Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten Regio West-Kennemerland
10. NV SRO
11. Spaarnelanden nv
12. BNG Bank N.V.
13. Alliander nv
14. Stichting Parkmanagement Waarderpolder

1. GR Veiligheidsregio Kennemerland

Naam:	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland
Soort:	Openbaar lichaam met rechtspersoonlijkheid en personeel.
Aangegaan door:	Wettelijk verplichte regeling, waar de gemeenten in de regio aan moeten deelnemen. Op grond van de wet zijn het de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemers die de regeling aangaan.
Deelnemers:	Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Uitgeest, Velsen en Zandvoort
Doel:	De veiligheidsregio heeft de volgende door de Wet veiligheidsregio's bepaalde taken: a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak brandweerzorg (het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt; het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand); d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing; e. het instellen en in stand houden van een brandweer; f. het instellen en in stand houden van een GHOR; g. het voorzien in de meldkamerfunctie; h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken
Samenstelling algemeen bestuur:	1. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. 2. De voorzitter van de het algemeen bestuur wordt bij koninklijk besluit benoemd uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. 3. De colleges wijzen uit hun midden voor elk lid een plaatsvervangend lid aan. 4. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt op het moment dat het lid de hoedanigheid van burgemeester verliest. Artikel 16: Besluitvorming Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar. Het algemeen bestuur besluit bij meerderheid van stemmen. Bij het staken der stemmen geeft de stem van de voorzitter de doorslag. De voorzitter oefent zijn doorslaggevende stem alleen uit in een volgende vergadering wanneer in deze vergadering de stemmen over hetzelfde onderwerp opnieuw staken. De verdeling van de stemmen is als volgt: - twee stemmen voor het lid afkomstig van de gemeenten Uitgeest en Zandvoort; - vier stemmen voor het lid afkomstig van de gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Heemskerk en Heemstede; - acht stemmen voor het lid afkomstig van de gemeente Velsen;

Naam:	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland
	d. vijftien stemmen voor het lid afkomstig van de gemeenten Haarlem en Haarlemmermeer.
bestuurscommissie openbare veiligheid	Samenstelling De bestuurscommissie openbare veiligheid bestaat uit tien leden. De bestuurscommissie openbare veiligheid kiest uit haar midden een voorzitter. De voorzitter is geen lid van het dagelijks bestuur. De leden van de bestuurscommissie openbare veiligheid zijn de burgemeesters van de gemeenten. Bevoegdheden De bestuurscommissie openbare veiligheid is bevoegd de belangen van de gemeenten te behartigen op het gebied van de brandweer zoals omschreven in artikel 8 van deze regeling. De bestuurscommissie openbare veiligheid is bevoegd de belangen van de gemeenten te behartigen op het gebied van de GHOR. De bestuurscommissie fungeert als overlegplatform voor onderwerpen op het gebied van veiligheid en brandweer voor zover deze het verzorgingsgebied van de deelnemende gemeenten gezamenlijk betreffen. Besluitvorming De bestuurscommissie openbare veiligheid vergadert zo dikwijls als zij dit nodig oordeelt. De bestuurscommissie openbare veiligheid besluit bij meerderheid van stemmen. De verdeling van de stemmen is als volgt: twee stemmen voor het lid afkomstig van de gemeenten Uitgeest en Zandvoort; vier stemmen voor het lid afkomstig van de gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Heemskerk en Heemstede; acht stemmen van het lid afkomstig van de gemeente Velsen; d. vijftien stemmen voor het lid afkomstig van de gemeenten Haarlem en Haarlemmermeer.
bestuurscommissie publieke gezondheid	Samenstelling De bestuurscommissie publieke gezondheid en maatschappelijke zorg bestaat uit tien leden. De bestuurscommissie publieke gezondheid en maatschappelijke zorg kiest uit haar midden een voorzitter. De voorzitter is geen lid van het dagelijks bestuur. De leden van de bestuurscommissie publieke gezondheid en maatschappelijke zorg zijn de wethouders van de gemeenten die publieke gezondheidszorg of maatschappelijke zorg in hun portefeuille hebben. Bevoegdheden De bestuurscommissie is bevoegd de belangen van de gemeenten te behartigen op het gebied van de taken van de GGD zoals omschreven in artikel 10 van deze regeling. De bestuurscommissie fungeert als overlegplatform voor onderwerpen op het gebied van gezondheid, maatschappelijke zorg en jeugd voor zover deze het verzorgingsgebied van de deelnemende gemeenten gezamenlijk betreffen.

Naam:	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland
	Besluitvorming De bestuurscommissie publieke gezondheid en maatschappelijke zorg vergadert zo dikwijls als zij dit nodig oordeelt. De bestuurscommissie publieke gezondheid en maatschappelijke zorg besluit bij meerderheid van stemmen. De verdeling van de stemmen is als volgt: twee stemmen voor het lid afkomstig van de gemeenten Uitgeest en Zandvoort; vier stemmen voor het lid afkomstig van de gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Heemskerk en Heemstede; acht stemmen van het lid afkomstig van de gemeente Velsen; vijftien stemmen voor het lid afkomstig van de gemeenten Haarlem en Haarlemmermeer.
Samenstelling dagelijks bestuur:	Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter, zoals aangewezen in de Wet Veiligheidsregio's, de burgemeester van Haarlemmermeer, de burgemeester van Velsen en twee leden van de bestuurscommissie publieke gezondheid en maatschappelijke zorg, aan te wijzen door het algemeen bestuur binnen een maand na het aantreden van het algemeen bestuur. De leden van het dagelijks bestuur zijn afkomstig uit vijf verschillende gemeenten.
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling veiligheid en handhaving; team Openbare Orde en Veiligheid
Belang Haarlem:	30%
Bijdrage Haarlem 2021:	€ 3.368.000 bijdrage GGD basispakket € 12.711.000 bijdrage regionale brandweertaken € 4.192.000 bijdrage Veilig Thuis
Vermogen:	€ 4.054.000 eigen vermogen (raming 31-12-2019) € 42.445.000 vreemd vermogen (raming 31-12-2019)
Website:	www.vrk.nl
Beschrijving Haarlem:	De gemeenschappelijke regeling VRK stamt van 1 januari 2008. De VRK is de rechtsopvolger van de Hulpverleningsdienst Kennemerland (HDK). Op 1 januari 2008 wordt de HDK omgezet in de VRK, vooruitlopend op de in 2010 in werking getreden Wet veiligheidsregio's. Op 1 juli 2008 zijn alle gemeentelijke brandweerkorpsen in het regionale korps Kennemerland opgegaan. De VRK heeft sindsdien de volgende taken voor de gemeenten in de veiligheidsregio Kennemerland: het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises; het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing; het instellen en in stand houden van een brandweer; het instellen en in stand houden van een GHOR; het voorzien in de meldkamerfunctie; het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel.
Actualiteit:	Overgaan Meld-, Informatie- en Coördinatiecentrum Kennemerland (MICK) naar Landelijke Meldkamerorganisatie. Herijkingsonderzoek van het Rijk naar het onderdeel Veiligheid in het gemeentefonds en de BDUR financiering van de veiligheidsregio's. Brandweer Nederland gaat meer energie steken in preventie.

Naam:	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland
	De ontwikkelingen op het gebied van de jeugd zijn ook van grote betekenis voor de jeugdgezondheidszorg. De gemeente Uitgeest onderzoekt of het mogelijk is om over te gaan van de VRK naar de veiligheidsregio Noord-Holland-Noord, vanwege hun in het algemeen sterkere oriëntatie op gemeenten in die regio.
Rol opdrachtgever:	De opdrachtgevende rol is verdeeld over twee functies. Voor openbare orde en veiligheid is de burgemeester opdrachtgever, in zijn rol als zelfstandig bestuursorgaan (en niet als voorzitter van het college). Voor volksgezondheid is de portefeuillehouder volksgezondheid opdrachtgever. Voor Veilig Thuis is de portefeuillehouder Jeugd en maatschappelijke ontwikkeling opdrachtgever.
Rol eigenaar:	Portefeuillehouder financiën

2. GR Noord-Hollands Archief

Naam:	Noord-Hollands Archief
Soort:	Openbaar lichaam met rechtspersoonlijkheid en personeel.
Aangegaan door:	Colleges van burgemeester en wethouders en raden van de deelnemers
Deelnemers:	Rijk (ministerie van OCW), Haarlem en Velsen
Doel:	Artikel 2: Er is een openbaar lichaam, Noord-Hollands Archief, dat gevestigd is in Haarlem. Het Noord-Hollands Archief is ingesteld met het doel de belangen van de minister en de gemeenten bij alle aangelegenheden betreffende de archiefbescheiden en de collecties die berusten in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Noord-Holland en in de archiefbewaarplaatsen van de gemeenten in gezamenlijkheid te behartigen. Het Noord-Hollands Archief is mede ingesteld met het doel diensten aan derden te leveren ten aanzien van het beheer van archiefbescheiden en collecties. Aan het Noord-Hollands Archief zijn daartoe de navolgende werkzaamheden, taken en bevoegdheden van de minister en de gemeenten opgedragen: de beheerstaken, te onderscheiden in het behouden, bewerken en benutten van de archiefbescheiden die berusten in de in het tweede lid genoemde archiefbewaarplaatsen; de taken en bevoegdheden, bedoeld in de artikelen 15, derde lid, 16, tweede lid, 17, 18, 20, 26, tweede lid, 31 en 32 van de Archiefwet 1995; het adviseren en het doen van voorstellen aan de minister en de gemeenten over de taken en bevoegdheden, die door de minister of de gemeenten worden uitgevoerd ingevolge de artikelen 5, 6, 7, 8, 12, 13, 15, eerste en tweede lid, 30 en 32, tweede lid, van de Archiefwet 1995; het verrichten van door de minister of de gemeenten opgedragen andere taken die verband houden met de behartiging van de belangen, bedoeld in het tweede lid.
Samenstelling algemeen bestuur:	Artikel 4: Het algemeen bestuur bestaat uit zes leden. De minister wijst drie leden aan.

Naam:	Noord-Hollands Archief
	De raad van de gemeente Haarlem wijst twee leden aan: uit de wethouders één lid; de burgemeester. De raad van de gemeente Velsen wijst uit de wethouders één lid aan. Artikel 5: Het algemeen bestuur wijst de burgemeester van de gemeente Haarlem aan als voorzitter van het bestuur van het Noord-Hollands Archief.
Samenstelling dagelijks bestuur:	Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen leden.
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling Economie, Cultuur, Duurzaamheid en Wonen
Belang Haarlem:	34%
Bijdrage Haarlem 2021:	€ 2.181.000
Vermogen:	€ 1.419.000 eigen vermogen (raming 31-12-2019) € 2.047.000 vreemd vermogen (raming 31-12-2019)
Website:	www.noord-hollandsarchief.nl
Beschrijving Haarlem:	Het Noord-Hollands Archief is op 1 februari 2005 ontstaan door een fusie tussen de Archiefdienst voor Kennemerland (AVK) en het Rijksarchief in Noord-Holland (RANH). De instelling heeft alle taken en bevoegdheden overgenomen van de twee gefuseerde archiefdiensten en functioneert als rijksarchief in de provincie Noord-Holland en als regionaal archief voor twaalf aangesloten gemeenten. Voor Haarlem fungeert het Noord-Hollands Archief als gemeentelijke archiefbewaarplaats en is de directeur van het Archief tevens de gemeentearchivaris. Daarnaast beheert het Noord-Hollands Archief de polderarchieven van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en het Hoogheemraadschap van Rijnland.
Actualiteit:	In de komende jaren zal NHA verder werken aan de ontwikkeling van en de advisering over het e-depot en digitale archivering. Met de gemeente Haarlem wordt in 2021 een pilot gedaan, gericht op aansluiting van de gemeente op het e-depot van het NHA. Hiermee blijft de gemeente Haarlem voldoen aan de wettelijke verplichting om haar archiefwaardige digitale informatie tijdig over te brengen naar de archiefbewaarplaats. Het doel hiervan is het duurzaam toegankelijk houden van de overgebrachte digitale informatie voor gemeente en publiek. De Archiefwet wordt gemoderniseerd, zodat ook digitale informatie goed bewaard blijft. Het kabinet wil verder dat overheden belangrijke informatie na 10 jaar overbrengen naar hun (regionale) archief en beperkingen in openbaarheid beter motiveren. Een nieuwe Archiefwet wordt in 2021 verwacht.
Rol opdrachtgever:	Portefeuillehouder Cultuur
Rol eigenaar:	Portefeuillehouder Financiën

3. GR Recreatieschap Spaarnwoude

Naam:	Recreatiegebied Spaarnwoude
Doel:	Besturen en beheren van het recreatiegebied Spaarnwoude.

Naam:	Recreatiegebied Spaarnwoude
Deelnemers:	Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer, Velsen, Provincie Noord-Holland.
Aangegaan door:	De colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten.
Samenstelling algemeen bestuur:	Elk van de colleges van de deelnemende gemeenten wijst uit zijn midden één lid aan, die hem in het gemeenschappelijk orgaan vertegenwoordigt. De provincie is vertegenwoordigd door de gedeputeerde, tevens voorzitter van het AB; besluiten worden genomen bij gewone meerderheid van stemmen, waarbij elk lid één stem heeft, met uitzondering van de provincie die twee stemmen heeft.
Samenstelling dagelijks bestuur:	De samenstelling van het dagelijks bestuur komt overeen met de samenstelling van het Algemeen Bestuur.
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling Beleid en Beheer Openbare Ruimte
Belang Haarlem:	13%
Bijdrage Haarlem 2021:	€ 637.000
Vermogen:	€ 17.074.000 eigen vermogen (raming 31-12-2019) € 1.715.000 vreemd vermogen (raming 31-12-2019)
Website:	www.spaarnwoude.nl
Beschrijving Haarlem:	De gemeenschappelijke regeling dateert uit 1971 en heeft tot doel het bevorderen van een evenwichtige openluchtrecreatie en het hiermee in relatie tot stand brengen en bewaren van een natuurlijk milieu en landschap. De participanten dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en ontwikkeling van dit openbare gebied dat grotendeels samenvalt met de Bufferzone Amsterdam-Haarlem. Ook het toezicht op en handhaven van de Algemene Verordening Spaarnwoude maakt onderdeel uit van het beheer. Het werkingsgebied betreft het Recreatiegebied Spaarnwoude (oud), in totaal ca. 2700 ha. In 2008 is, conform gemaakte bestuurlijke afspraken, de GRS gewijzigd als gevolg van de toevoeging van nieuwe groen- en recreatiegebieden (Spaarnwoude nieuw) in Haarlemmermeer noord en in westelijk Amsterdam (deelgebieden Boseilanden, Groene Weelde, Groene Carré zuid en west, Park Zwanenburg, Tuinen van West in totaal ca. 350 ha). De in aanleg zijnde deelgebieden Buitenschot, Park Zwaanshoek-noord, Park Vijfhuizen en volgende fasen in Tuinen van West, zullen de komende jaren hier nog aan worden toegevoegd. Het sinds 2008 toegevoegde groenareaal betreft enerzijds de taakstelling uit het Strategisch Groen Project (SGP/Recreatie om de Stad-RodS) en anderzijds nieuwe gebieden die door Stichting Mainport & Groen (SMG) zijn gerealiseerd. Aan het totale recreatieschapsgebied worden jaarlijks ca. 5,5 miljoen bezoeken gebracht. De uitvoeringsorganisatie in opdracht van het Recreatieschap Spaarnwoude is Recreatie Noord-Holland NV (100% aandeelhouder is provincie Noord-Holland). Deze vennootschap is in 2004 ontstaan uit de verzelfstandigde provinciale afdeling Groenbeheer en voert het beheer & toezicht, aanlegprojecten en ondersteunende taken uit voor alle 6 recreatieschappen in Noord-Holland.

Naam:	Recreatiegebied Spaarnwoude
Actualiteit:	Uitvoering bezuinigingsmaatregelen in beheer en onderhoud; In beheer nemen van de gebieden Tuinen van West (Amsterdam) en Park Zwaanshoek-Noord; Uitwerking bezuinigings- en ontwikkelingsopgaven voor zover niet passend in vastgesteld beleid. De provincie Noord-Holland (voorzitter van het schap) heeft in 2010 het initiatief genomen om samen met de participanten een Ontwikkelingsvisie voor de Bufferzone Spaarnwoude op te stellen. Deze 'Ontwikkelingsvisie Groengebied Amsterdam-Haarlem 2040, bufferzone in een Metropolaan Landschap' is in 2013 gereed gekomen en begin 2014 bekrachtigd in een bestuurlijk akkoord.
Rol opdrachtgever:	Portefeuillehouder Duurzaamheid, Mobiliteit en Beheer en onderhoud
Rol eigenaar:	Portefeuillehouder Financiën

4. GR Omgevingsdienst IJmond

Naam:	Omgevingsdienst IJmond
Doel:	Uitvoeren van taken vergunningverlening, toezicht en handhaving op het terrein van milieu en voor enkele andere taken zoals vastgelegd in de afspraken uit 2009.
Deelnemers:	Beemster, Beverwijk, Bloemendaal, Edam-Volendam, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Velsen, Waterland, Wormerland, Zandvoort en de provincie Noord-Holland
Aangegaan door:	De colleges van burgemeester en wethouders en Gedeputeerde Staten
Samenstelling algemeen bestuur:	Artikel 4 van de GR: Het algemeen bestuur bestaat uit 16 leden; De colleges wijzen ieder uit hun midden één lid van het algemeen bestuur aan; De colleges wijzen ieder uit hun midden één plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur aan. Het plaatsvervangend lid, vervangt het lid, bedoeld in lid , bij afwezigheid; Het in deze regeling ten aanzien van leden van het algemeen bestuur bepaalde is overeenkomstige toepassing op de plaatsvervangende leden. Artikel 15: Het Algemeen Bestuur wijst uit haar leden, aangewezen door de colleges van Beverwijk, Haarlem, Heemskerk en Velsen, de voorzitter aan.
Samenstelling dagelijks bestuur:	Artikel 10 van de GR Het dagelijks bestuur bestaat uit voorzitter en vier leden, inclusief de voorzitter, met inachtneming van de mogelijkheid tot benoeming van een vijfde lid, op grond van het derde lid; De in het eerste lid bedoelde leden worden, naast de voorzitter, door het algemeen bestuur aangewezen uit de leden van het

Naam:	Omgevingsdienst IJmond
	algemeen bestuur die zijn aangewezen door de colleges van Beverwijk, Haarlem, Heemskerk en Velsen; Het algemeen bestuur kan uit de leden van het algemeen bestuur die zijn aangewezen door de colleges van de gemeenten Beemster, Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Waterland, Wormerland en Zandvoort en van de provincie Noord-Holland een vijfde lid van het dagelijks bestuur aanwijzen..
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)
Belang Haarlem:	20 %
Bijdrage Haarlem 2021:	€ 1.372,000
Vermogen:	€ 419.000 eigen vermogen (raming 31-12-2019) € 8.287.000 vreemd vermogen (31-12-2019)
Website:	www.milieudienst-ijmond.nl
Beschrijving Haarlem:	Uitvoeren van taken vergunningverlening, toezicht en handhaving op het terrein van milieu en voor enkele andere taken zoals vastgelegd in de afspraken uit 2009.
Actualiteit:	De Gemeenschappelijke Regeling zal naar verwachting in 2021 worden aangepast in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1-1-2022.
Rol opdrachtgever:	Portefeuillehouder Milieu
Rol eigenaar:	Portefeuillehouder Financiën

5. GR Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland

Naam:	Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland (Paswerk)
Soort:	Bedrijfsvoeringsorganisatie met rechtspersoonlijkheid en personeel.
Aangegaan door:	Colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemers
Doel:	Uitvoering Wet Sociale Werkvoorziening
Deelnemers:	Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort
Samenstelling bestuur:	Aan het hoofd van het werkvoorzieningsschap staat een bestuur te vormen uit de colleges van de deelnemende gemeenten. Het bestuur bestaat uit vier leden, de voorzitter daarin begrepen. De colleges van B&W wijzen uit hun midden, de voorzitter daarin begrepen, ieder één lid aan. In de vergadering van het bestuur heeft het lid vanuit Haarlem vier stemmen, de leden vanuit Heemstede en Bloemendaal ieder twee stemmen en het lid vanuit Zandvoort één stem.
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling Werk en Inkomen
Belang Haarlem:	85 %
Bijdrage Haarlem 2021:	€ 14.947,00 (excl. subsidie uitstroom duurzame arbeid van € 3.000.000)
Vermogen:	€ 7.063,00 eigen vermogen (31-12-2019) € 4.123.000 vreemd vermogen (31-12-2019)
Website:	www.paswerk.nl
Beschrijving Haarlem:	Gemeenten zijn wettelijk verplicht om de WSW uit te voeren. Veel gemeenten doen dit gezamenlijk om een voldoende

Naam:	Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland (Paswerk)
	schaalgrootte te hebben. De meest voorkomende juridische vormen zijn stichting en gemeenschappelijke regeling. De regeling is aangegaan door de colleges van de deelnemers, die daartoe hun bevoegdheden op grond van de Wet Sociale Werkvoorziening en de daarmee samenhangende wetten en regelingen hebben overgedragen aan het bestuur van de regeling. De deelnemers hebben hun beleidsmatige bevoegdheden niet overgedragen. De werkzaamheden zijn nader geregeld in dienstverleningsovereenkomsten met elk van de deelnemers. Aan het werkvoorzieningsschap zijn geen verordenende bevoegdheden ingevolge de Wet Sociale Werkvoorziening en de uit deze wet voortvloeiende wettelijke voorschriften toegekend.
Actualiteit:	Onderzoek naar de huisvesting en de toekomst van Paswerk in 2016 Verkenning Participatiebedrijf 2018 Onderzoek Participatiebedrijf 2020 Raadsbesluit vorming Participatiebedrijf januari 2021
Rol opdrachtgever:	Portefeuillehouder Sociale Zaken
Rol eigenaar:	Portefeuillehouder Financiën

6. Werkpas Holding BV

Naam:	Werkpas Holding BV
Doel:	Re-integratie, bemiddeling en dagbesteding
Aandeelhouders:	Haarlem voor 90%, Zandvoort voor 10%
Samenstelling raad van commissarissen	Nog formeel te bepalen, waarschijnlijk portefeuillehouders Financiën van beide gemeenten.
Directeur-bestuurder:	Cees Boon
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling Werk en Inkomen (opdrachtgever) Afdeling Concerncontrol (aandeelhouder)
Belang Haarlem:	90%
Bijdrage Haarlem 2021:	Haarlem geeft opdracht voor re-integratietaken voor ca € 1,7 mln en voor dagbesteding ca € 0,25 mln
Aandelenkapitaal Haarlem	€ 16.400,- (164 aandelen ad €100,-)
Vermogen:	eigen vermogen € 83.000 (31.12.2019) vreemd vermogen € 2.908.000 (31.12.2019)
Website:	www.paswerk.nl
Beschrijving Haarlem:	De gemeenten Haarlem en Zandvoort brengen hun activiteiten voor re-integratie, bemiddeling en dagbesteding onder bij Werkpas Holding. Daarvoor ontvangt Werkpas bevoorschotting. Portefeuillehouders Sociale Zaken fungeren als inhoudelijk opdrachtgever. Portefeuillehouders Financiën houden toezicht en fungeren als eigenaar/aandeelhouder.
Actualiteit:	De betrokken gemeenteraden hebben ingestemd met de oprichting van een Participatiebedrijf per 1 januari 2022 in de vorm van een GR. Werkpas Holding B.V. wordt per die datum ontbonden. De activiteiten van de holding worden in het

Naam:	Werkpas Holding BV
	Participatiebedrijf voortgezet, met uitzondering van de arbeidsmatige dagbesteding en het Buurtbedrijf; een extern bedrijf zal vanaf 2022 die activiteiten overnemen.
Rol opdrachtgever:	Portefeuillehouder Sociale Zaken
Rol eigenaar:	Portefeuillehouder Financiën

7. GR Cocensus

Naam:	Gemeenschappelijke regeling Cocensus
Soort:	Openbaar lichaam met rechtspersoonlijkheid en personeel.
Deelnemers:	Haarlem, Haarlemmermeer, Hillegom, Beverwijk, Oostzaan, Wormerland, Alkmaar, Bergen, Heerhugowaard, Langedijk, Den Helder, Uitgeest, Castricum en Heiloo.
Aangegaan door:	Colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemers
Doel:	Cocensus is opgericht als een uitvoeringsorganisatie met als belangrijkste doelstellingen een efficiënte heffing en invordering van lokale heffingen te borgen. De uitvoeringsmaatregelen betreffen de uitvoering van de Wet WOZ (herwaardering), de aanslagoplegging van de diverse gemeentelijke heffingen, de afhandeling van bezwaar-en beroepschriften, de (dwang)invordering en de afhandeling van verzoeken om kwijtschelding. Cocensus verzorgt de contacten met de Waarderingskamer, CBS en de gemeentelijke afnemers (belastingdienst en waterschappen).
Samenstelling algemeen bestuur:	Aan het hoofd van Cocensus staat het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur bestaat uit veertien leden, inclusief de voorzitter. Elk van de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemers wijst uit zijn midden één lid aan die hem in het algemeen bestuur vertegenwoordigt, alsmede een plaatsvervangend lid, dat het lid bij verhindering vervangt. De stemverhouding wordt vastgesteld aan de hand van de jaarlijkse bijdrage aan Cocensus, met dien verstande dat iedere deelnemer met een bijdrage van meer dan € 3 miljoen 5 stemmen, ≥ € 2 miljoen en ≤ € 3 miljoen 4 stemmen, ≥ € 1 miljoen en < € 2 miljoen 3 stemmen, ≥ € 500.000 en < € 1 miljoen 2 stemmen en minder dan € 500.000 1 stem heeft.
Samenstelling dagelijks bestuur:	Het dagelijks bestuur bestaat uit: de voorzitter; vier leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen, met dien verstande dat de voorzitter en twee leden uit de deelnemers met drie of meer stemmen wordt aangewezen en twee leden uit de deelnemers met minder dan drie stemmen.
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling Concerncontrol.
Belang Haarlem:	22 %
Bijdrage Haarlem 2021:	€ 3.051.000
Vermogen:	Eigen vermogen € 305.000 (31.12.2019) Vreemd vermogen € 7.540.000 (31.12.2019)
Website:	www.cocensus.nl

Naam:	Gemeenschappelijke regeling Cocensus
Beschrijving Cocensus:	Cocensus heft en int de daarvoor aangewezen alle gemeentelijke belastingen voor Haarlem op basis van het door Haarlem vastgestelde beleid en vastgestelde tarieven. Voor een efficiënte (lees: goedkope) bedrijfsvoering van Cocensus wordt de uitvoering voor alle deelnemers zoveel mogelijk op dezelfde manier gedaan. Deze harmonisatie van de uitvoering gebeurt in goed overleg tussen de deelnemers en Cocensus. Het is uiteindelijk de afzonderlijke deelnemer die beslist hoe voor zijn gemeente de uitvoering door Cocensus wordt vormgegeven moet gebeuren.
Actualiteit	In april 2021 heeft Cocensus nieuwe huisvesting in Heemskerk betrokken. De locatie Hoofddorp en later ook de locatie Alkmaar vervalt, waardoor de dienstverlening vanuit één locatie wordt aangeboden, hetgeen kosten bespaard. Vanwege het thuiswerken wordt de mogelijkheid tot verhuur van een deel van de ruimten onderzocht.
Rol opdrachtgever:	De portefeuillehouder Financiën is verantwoordelijk voor heffing en inning van de gemeentelijke belastingen en heeft daardoor de rol van opdrachtgever richting Cocensus. Zijn belang is het tijdig, juist en volledig heffen en innen van de gemeentelijke belastingen, inclusief de bijbehorende kwijtscheldingmogelijkheden en het college, de commissie en de raad actief te informeren.
Rol eigenaar:	De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk te beschouwen als eigenaar van de regeling. Zij zijn verantwoordelijk voor de continuïteit van de uitvoering van de werkzaamheden. De beide wethouders van Haarlem die lid zijn van het bestuur van Cocensus voeren deze rol gezamenlijk uit.

8. GR Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland

Naam:	Gemeenschappelijke regeling Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland
Soort:	Gemeenschappelijke orgaan zonder rechtspersoonlijkheid en zonder personeel
Doel:	Artikel 3 De regeling dient om de door de raden van de deelnemers genomen besluiten inzake samenwerking op het gebied van bereikbaarheid in onderlinge afspraken vast te leggen en aldus over een langdurige periode te borgen. De door de raden van de deelnemers genomen besluiten betreffen met name de instelling van een Regionaal Mobiliteitsfonds, de in regionaal verband te realiseren projecten en maatregelen en de prioritering daarvan en de toedeling van bijdragen daarvoor.
Deelnemers:	Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort
Aangegaan door:	colleges van burgemeester en wethouders
Enkelvoudig bestuur:	Elk van de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemers wijst uit zijn midden één lid aan. Het lid dat is aangewezen door het college van de gemeente Haarlem vervult de functie van voorzitter van het orgaan.

Naam:	Gemeenschappelijke regeling Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland
	Besluiten van het orgaan worden bij meerderheid van stemmen genomen, waarbij elk van de deelnemers één stem heeft.
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling Programma's en Gebieden
Bijdrage Haarlem 2021:	€ 1.090.000
Vermogen:	€ 5.992.000 eigen vermogen (31.12.2019) Geen vreemd vermogen
Website:	nvt
Beschrijving Haarlem:	De gemeenschappelijke regeling is bedoeld als overleg- en afstemmingsorgaan van de deelnemende gemeenten, ter bevordering van de bereikbaarheid van de regio. Een van de middelen om de bereikbaarheid te bevorderen zijn financiële storting van de deelnemers in een mobiliteitsfonds. De hoogte van de storting is in gezamenlijk overleg voorafgaand aan het instellen van de regeling al bepaald. Het mobiliteitsfonds wordt namens het orgaan beheerd. Het orgaan doet voorstellen aan de raden over de besteding. Op basis van de besluitvorming door de raden zorgt het orgaan voor de toekenning van bijdragen en uitkering aan de deelnemende gemeente(n) die projecten (laten) uitvoeren. Eén van de deelnemende gemeenten verzorgt de secretariële ondersteuning van het orgaan en een gemeente voert de financiële administratie. Momenteel worden beide taken door Haarlem uitgevoerd.
Actualiteit:	Diverse regionale bereikbaarheidsprojecten uit de regionale bereikbaarheidsvisie worden (mede)gefinancierd vanuit het regionale mobiliteitsfonds.
Rol opdrachtgever:	Portefeuillehouder Mobiliteit
Rol eigenaar:	Portefeuillehouder Financiën

9. GR Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten Regio West-Kennemerland

Naam:	Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten Regio Zuid-Kennemerland en IJmond
Soort:	Gemeenschappelijke regeling van dienstverlening met een Gemeenschappelijk orgaan
Deelnemers:	De gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Velsen en Zandvoort.
Aangegaan door:	De colleges van burgemeester en wethouders
Doel:	Deze regeling is aangegaan ten behoeve van het efficiënt en doelmatig samenwerken op het gebied van bestrijding van verzuim en voortijdig schoolverlaten teneinde een reductie van beide te bewerkstelligen.
Taken:	Perceel 1 omvat taken op het gebied van de administratie en registratie, in het kader van toezicht op de naleving van de Leerplichtwet en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie, welke aan de deelnemende gemeenten zijn toegekend in het kader van het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet 1969 en de registratie van voortijdig schoolverlaters in het kader van de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie. Perceel 2 omvat overige taken in het kader van toezicht op de naleving van de Leerplichtwet; Beverwijk, Heemskerk, en Velsen

Naam:	Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten Regio Zuid-Kennemerland en IJmond
	nemen geen deel aan dit perceel en voeren deze taak zelf uit. Er is wel een Meerjarenbeleidsplan. Perceel 3 omvat overige taken in het kader van de uitvoering van de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie en de bestrijding Voortijdig Schoolverlaten VSV) en de aanpak jongeren in kwetsbare posities
Enkelvoudig bestuur:	Elk van de colleges van de deelnemende gemeenten wijst uit zijn midden één lid aan (wethouder met de portefeuille onderwijs), die hem in het gemeenschappelijk orgaan vertegenwoordigt De voorzitter en de vice-voorzitter van het gemeenschappelijk orgaan worden in de eerste vergadering van elke zittingsperiode door de leden van het gemeenschappelijk orgaan aangewezen Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid van stemmen, waarbij elk lid één stem heeft. Leden mogen uitsluitend stemmen over onderwerpen in die percelen waaraan zij ook deelnemen.
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling Jeugd, Onderwijs en Sport/Regionaal Bureau Leerplein Zuid-Kennemerland en IJmond
Belang Haarlem:	De gemeente Haarlem is centrumgemeente voor de gemeenschappelijke regeling. Facilitair valt het regionale bureau onder de gemeente Haarlem, die het personeel in dienst heeft, de middelen beheert en het beleid coördineert.
Bijdrage Haarlem 2021:	€ € 789.816
Vermogen:	n.v.t., onderdeel van gemeente Haarlem
Website:	www.leerplein-mzk.nl
Beschrijving Haarlem:	Het Regionaal Bureau Leerplicht Zuid-Kennemerland en IJmond is een bureau binnen de organisatie van de gemeente Haarlem dat alle (wettelijke) taken op het gebied van leerplicht, RMC, VSV en de daarbij behorende administratie uitvoert voor de gemeenten in de regio. De samenwerking is vormgegeven door het oprichten van een gemeenschappelijke regeling, waarbij Haarlem als centrumgemeente optreedt en gemandateerd is door de regiogemeenten alle wettelijke taken op het gebied van leerplicht, RMC en administratie uit te voeren. De gemeenschappelijke regeling heeft juridisch de vorm van een gemeenschappelijk orgaan, zonder rechtspersoonlijkheid en zonder eigen personeel. Het gemeenschappelijk orgaan stelt het regionale beleid vast, dat vervolgens door het RBL wordt uitgevoerd. Het gemeenschappelijk orgaan is het besluitvormend orgaan voor alle zaken die het regionaal bureau betreffen. De deelnemende gemeenten hebben de uitvoerende bevoegdheden gemandateerd aan het RBL.
Actualiteit:	Het beleid wordt voortgezet. Voor 2021 e.v. blijven de rijksbudgetten in elk geval in stand.
Rol opdrachtgever:	Het college heeft de wethouder onderwijs mandaat verleend voor alle bevoegdheden op het terrein van leerplicht, RMC en voortijdig schoolverlaten. De wethouder vervult daardoor de rol van opdrachtgever.
Rol eigenaar:	Het RBL is een regionaal bureau waarover de regio zeggenschap heeft. Het bureau is organisatorisch onderdeel van de gemeente Haarlem.

10. NV SRO

Naam:	NV SRO
Doel:	Exploitatie, beheer en onderhoud van sportaccommodaties en maatschappelijk vastgoed
Aandeelhouders:	Haarlem 50% en Amersfoort 50%
Samenstelling raad van commissarissen	Mr. Drs. T. Fledderus (voorzitter), M. Divendal, J. Schuil, Ir. R.J. Sirre, Prof. mr. M. Olfers
Directeur-bestuurder:	Jancor de Boer
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling Jeugd, Onderwijs en Sport (opdrachtgever) Afdeling Concerncontrol (aandeelhouder)
Belang Haarlem:	50%
Bijdrage Haarlem 2021:	€ 10.094.000
Aandelenkapitaal Haarlem	€ 4,0 miljoen
Vermogen:	€ 8.823.000 eigen vermogen (31.12.2019) € 16.297.000 vreemd vermogen (31.12.2019)
Website:	www.sro.nl
Beschrijving Haarlem:	SRO is ontstaan als verzelfstandigde afdeling van de gemeente Amersfoort. Haarlem heeft in 2008 zijn afdeling Sportaccommodaties overgedragen aan SRO en is medeaandeelhouder geworden. SRO verzorgt voor Haarlem inmiddels de exploitatie van sport-, recreatie-, onderwijs- en welzijnsfaciliteiten en het ter beschikking stellen van ruimte, faciliteiten, techniek en logistiek aan derden. Tevens verricht SRO werkzaamheden, diensten en adviezen op het gebied van sport, recreatie, onderwijs en welzijn, zowel aan Haarlem als aan andere gemeenten en organisaties in de regio Kennemerland.
Actualiteit:	Het Rijk heeft het voornemen wijzigingen in het Sportbesluit door te voeren. In hoeverre dit effect heeft op de btw compensatieregeling is nog niet duidelijk. Een andere ontwikkeling betreft het actualiseren van de huidige exploitatieovereenkomst met SRO BV Kennemerland; het omzetten van de subsidierelatie naar opdrachtgeverschap en hieruit voortkomende wederzijdse verplichtingen.
Rol opdrachtgever:	Portefeuillehouder Sport
Rol eigenaar:	Portefeuillehouder Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit

11. Spaarnelanden NV

Naam:	Spaarnelanden nv
Doel:	Afvalinzameling, beheer en onderhoud openbare ruimte
Aandeelhouder:	Haarlem voor 90%; Zandvoort voor 10%
Samenstelling raad van commissarissen	Drs. M. van de Werf (voorzitter), drs. I.G.M. Verbruggen, Mr. J. van Betten
Directeur-bestuurder:	Robert Oosting
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling Beleid en Beheer Openbare Ruimte (BBOR) (opdrachtgever) Afdeling Concerncontrol (aandeelhouder)
Belang Haarlem:	90%
Bijdrage Haarlem 2021:	n.n.b.
Aandelenkapitaal Haarlem	€ 7,7 miljoen
Vermogen:	€ 11.774.000 eigen vermogen (31.12.2019)

Naam:	Spaarnelanden nv
	€ 34.063.000 vreemd vermogen (31.12.2019)
Website:	www.spaarnelanden.nl
Beschrijving Haarlem:	Spaarnelanden is eind 2004 begonnen als verzelfstandigd onderdeel van de gemeente en is sindsdien uitgegroeid tot een integraal maatschappelijk bedrijf voor de gemeente Haarlem die actief bijdraagt aan een duurzame en plezierige leefomgeving. Zij geeft invulling aan de opgedragen onderhoudstaken in de openbare ruimte, waaronder inzamelen van afval, groenonderhoud en dagelijks onderhoud van straten, pleinen en wegen en wagenparken. Het bedrijf geeft daarnaast invulling aan de opgedragen taken van parkeermanagement. Spaarnelanden nv doet dit op een maatschappelijk verantwoorde wijze gericht op het publieke belang. Dit uit zich onder andere in kostenbeheersing, geen winstoogmerk en ruime aandacht voor milieu- en maatschappelijke doelstellingen, zoals het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Haarlem.
Actualiteit:	Vanaf 2015 wordt gefaseerd Duurzaam Afval Beheer verder ingevoerd. De ambitie is uitgesproken om het afvalscheidingspercentage te verhogen naar 68% en het restafval per Haarlemmer te verlagen naar maximaal 130 kg in 2023, waarmee wordt aangesloten op de landelijke doelstellingen. Op basis van alleen de bron- en nascheiding is de doelstelling volgens het beleidsplan resp. 61% en 185 kg restafval per inwoner per jaar in 2022. In 2021 komt een voorstel voor een beloningssysteem voor afvalscheiding. In 2020 is overgestapt van het ketenregiemodel naar het inzamelvergoedingsmodel ten aanzien van de verwerking van PMD (plastic, metaal en drankkartons). De evaluatie van i-Zoof is afgerond en de betrokkenheid van Spaarnelanden bij de pilot i-Zoof wordt afgebouwd en zo mogelijk overgedragen aan een derde partij.. In 2020 is gewerkt aan het verlagen van de overhead en het vrij spelen van budgetten bij opdrachtgever en opdrachtnemer ten behoeve van het voldoen aan de overeengekomen beeldkwaliteitseisen. Voorts is in 2020 gewerkt aan een audit- en terugkoppelpraktijk, die bijdraagt aan het verhogen van de kwaliteit en een verlaging van de lasten.
Rol opdrachtgever:	Portefeuillehouder Beheer en onderhoud
Rol eigenaar:	Portefeuillehouder Ruimtelijke Ontwikkeling, Monumenten, Sociale Zaken en Schulden/Minima

12. Bank Nederlandse Gemeenten NV

Naam:	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Doel:	Bancaire dienstverlener overheid
Deelnemers:	Nederlandse gemeenten, provincies en het Rijk
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling Concerncontrol
Belang Haarlem:	0,041%
Bijdrage Haarlem 2021:	n.v.t.

Aandelenkapitaal Haarlem	€ 606.000
Beschrijving Haarlem:	Nagenoeg alle Nederlandse gemeenten zijn mede-aandeelhouder van de BNG. Vrijwel allemaal hebben zij de BNG als huisbank voor hun reguliere betalingsverkeer, net als Haarlem.
Actualiteit:	Er worden geen veranderingen in de relatie tussen Haarlem en de BNG verwacht.

13. Alliander NV

Naam:	Alliander N.V
Doel:	Netbeheer (aanleg, onderhoud en het beheer van het energienetwerk), daarnaast distribueren en transporteren van elektriciteit en gas voor producenten en afnemers
Deelnemers:	Nederlandse gemeenten, provincies en het Rijk
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling Concerncontrol
Belang Haarlem:	0,009%
Bijdrage Haarlem 2021:	n.v.t.
Aandelenkapitaal Haarlem:	€ 177.000
Beschrijving Haarlem:	Bij de splitsing van NUON heeft de gemeente een belang van € 177.000 verkregen in het netwerkbedrijf Alliander.
Actualiteit:	Er worden geen veranderingen in de relatie tussen Haarlem en Alliander verwacht.

14. Stichting Parkmanagement Waarderpolder

Naam:	Stichting Parkmanagement Waarderpolder
Doel:	De ontwikkeling van het gebied Waarderpolder tot een volwaardig aantrekkelijk bedrijvenpark
Deelnemers:	Gemeente Haarlem, Industrie Kring Haarlem Waarderpolder
Aangegaan door:	College van burgemeester en wethouders
Samenstelling bestuur:	Namens de ondernemers: Robert Bloemers (voorzitter) en Jan Gerritsen. Namens de gemeente: Ruud Meijer (secretaris) en Stan Verstraete (penningmeester).
Ambtelijk verantwoordelijk:	Afdeling Economie, cultuur, duurzaamheid en wonen
Belang Haarlem:	n.v.t.
Bijdrage Haarlem 2021:	
Vermogen:	€ 15.000 eigen vermogen (31-12-2019) € 73.000 vreemd vermogen (31-12-2019)
Website:	www.waarderpolder.nu
Beschrijving Haarlem:	De Waarderpolder is één van de grootste bedrijventerreinen van Nederland. Op 2,5 vierkante kilometer zijn 1.000 bedrijven gevestigd. 14.500 mensen verdienen hier hun brood. Een goed functionerend parkmanagement is dan ook van groot belang. Gemeente en ondernemers werken al lang samen om de kwaliteit van het park te waarborgen en te verbeteren. Vanaf 5 maart 2009 is deze samenwerking officieel geregeld in de Stichting Parkmanagement Waarderpolder (SPW). De SPW werkt aan de toekomst van de Waarderpolder via thema's als goede bereikbaarheid, huisvesting, onderhoud en veiligheid. Naast aanspreekpunt biedt de SPW ondernemers ook concrete diensten aan. Bijvoorbeeld: voordelige collectieve beveiliging,

	uniforme bewegwijzingen en een huisvestingscoach. De stichting geeft ook adviezen over energiebesparing.
Actualiteit:	Er worden geen veranderingen in de relatie tussen Haarlem en de stichting verwacht.

8.4 Documenten verbonden partijen i.h.k.v. toezicht

Het toezicht vindt onder andere plaats aan de hand van verplicht op te stellen documenten door verbonden partijen. Per type partij is in het volgende overzicht aangegeven om welke documenten het gaat en hoe deze tot stand komen.

Type verbonden partij	Document	Wijze van tot stand komen
Gemeenschappelijke regeling	Begroting	Het dagelijks bestuur* zendt vóór 15 april de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor de begroting aan de raden van de deelnemende gemeenten (nieuwe bepaling). Tenminste acht weken vóór de vaststelling van de begroting door het algemeen bestuur* zendt het dagelijks bestuur de ontwerpbegroting aan de deelnemers (in de praktijk is dat 1 juni of eerder). De deelnemers kunnen hun zienswijze op de ontwerpbegroting kenbaar maken aan het dagelijks bestuur, dat deze zienswijzen bundelt en aan het algemeen bestuur zendt. Het algemeen bestuur stelt de begroting vóór 1 augustus (was 15 juli) vast en het dagelijks bestuur stuurt deze daarna aan gedeputeerde staten en zo nodig aan de deelnemers. *Voor dagelijks bestuur en algemeen bestuur kan tevens worden gelezen: het bedrijfsvoeringsorgaan of het gemeenschappelijk orgaan. Dit zijn enkelvoudige besturen van andere varianten van gemeenschappelijke regelingen.
	Jaarrekening	Het dagelijks bestuur zendt vóór 15 april de voorlopige jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten (nieuwe bepaling). Het algemeen bestuur stelt de jaarrekening vóór 15 juli vast en het dagelijks bestuur zendt deze daarna aan gedeputeerde staten. N.B. Er bestaat bij de jaarrekening wettelijk geen verplichting voor het indienen van een zienswijze. Behoudens bij drie gemeenschappelijke regelingen die daar zelf wel in hebben voorzien. Twee gemeenschappelijke regelingen zenden ook hun tussentijdse financiële rapportages naar het college.
Stichting	Begroting	De directeur/bestuurder van een stichting is verantwoordelijk voor het opstellen en vaststellen van de begroting. In de statuten van een stichting kan nader worden bepaald (in aanvulling op de wettelijke eisen) of de begroting de goedkeuring / instemming van de raad van toezicht en / of het college van burgemeester en wethouders behoeft. In de statuten staan dan tevens op welk moment dit uiterlijk moet gebeuren; dit kan per stichting verschillen.

Type verbonden partij	Document	Wijze van tot stand komen
		Het college van burgemeester en wethouders is zelfstandig bevoegd tot het instemmen met de begroting. Op grond van het protocol actieve informatieplicht informeert het college zo nodig de raad. Soms kan er op grond van het protocol aanleiding zijn voor een adviesaanvraag.
	Jaarrekening	De directeur/bestuurder van een stichting is verantwoordelijk voor het opstellen van de begroting. Het stichtingsbestuur stelt de jaarrekening vast.
	Plannen	In de statuten van een stichting kan zijn bepaald dat voor sommige plannen (zoals strategische plannen, investeringsplannen, meerjarenbegroting, fusieplannen) de instemming van de gemeente nodig is. Het verlenen van instemming is de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders. Op grond van het protocol actieve informatieplicht informeert het college zo nodig de raad. Soms kan er op grond van het protocol aanleiding zijn voor een adviesaanvraag.
Vennootschap	Begroting	De directie/bestuurder van een vennootschap is verantwoordelijk voor het opstellen van de begroting. De aandeelhoudersvergadering stelt de begroting vast. In de statuten van een vennootschap kan nader worden bepaald (in aanvulling op de wettelijke eisen) of de begroting de goedkeuring / instemming van de raad van commissarissen en / of het college van burgemeester en wethouders behoeft. In de statuten staat dan tevens op welk moment dit uiterlijk moet gebeuren; dit kan per vennootschap verschillen. Het college van burgemeester en wethouders is zelfstandig bevoegd tot het instemmen met de begroting. Op grond van het protocol actieve informatieplicht informeert het college zo nodig de raad. Soms kan er op grond van het protocol aanleiding zijn voor een adviesaanvraag.
	Jaarrekening	De directeur/bestuurder van een vennootschap is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening. De aandeelhoudersvergadering stelt de jaarrekening vast.
	Plannen	In de statuten van een vennootschap kan zijn bepaald dat voor sommige plannen (zoals strategische plannen, investeringsplannen, meerjarenbegroting, fusieplannen) de instemming van de aandeelhouder(s), dus de gemeente nodig is. Het verlenen van instemming is de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders. Op grond van het protocol actieve informatieplicht informeert het college zo nodig de raad. Soms kan er op grond van het protocol aanleiding zijn voor een adviesaanvraag.
Gesubsidieerde instelling	Aanvraag Prestatieplan Begroting Rapportages Rekening	De instelling is verantwoordelijk voor haar eigen documenten, zoals begroting, jaarrekening, prestatieplan en rapportages. De gemeente kan als subsidiegever eisen aan deze documenten stellen. Deze eisen kunnen algemene eisen zijn, opgenomen in de Algemene Subsidieverordening, of specifieke eisen, opgenomen in de subsidiebeschikking. Eisen zijn bijvoorbeeld dat bij grotere subsidieaanvragen met de aanvraag doorgaans ook de begroting van de instelling dient te worden meegestuurd. En dat er bij de verantwoording (onder andere) een controleverklaring van een accountant

Type verbonden partij	Document	Wijze van tot stand komen
		wordt meegestuurd. Ook stelt de gemeente eisen aan de prestatieplannen en de rapportages. In de algemene subsidieverordening zijn termijnen opgenomen waarbinnen een subsidieontvanger zijn stukken moet aanleveren. De beoordeling van de aanvragen, de verantwoording en de bijbehorende stukken is de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders. Het verlenen van instemming is de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders. Op grond van het protocol actieve informatieplicht informeert het college zondig de raad. Soms kan er op grond van het protocol aanleiding zijn voor een adviesaanvraag.

Bij het toekennen van subsidies speelt de Algemene Subsidieverordening, in aanvulling op de Algemene wet bestuursrecht (Awb) een belangrijke rol. Hierin staan de algemene spelregels die de gemeente hanteert bij het beoordelen van aanvragen en verantwoordingen van subsidies.

8.5 Schema wettelijke instrumenten raad en college

Publiekrechtelijke samenwerking (gemeenschappelijke regelingen)

Taak	Bevoegdheid	Bevoegd orgaan	Instrument	Betrokken orgaan	Wettelijke grondslag
Informeren en verantwoording afleggen	Recht op inlichtingen en verantwoording	raad	Algemene financiële en beleidsmatige kaders (kadernota), bestuursrapportages ⁷ , voorlopig jaarverslag en jaarverslag van de gemeenschappelijke regeling	bestuur openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan	Artikel 34, 34b Wgr; specifieke gemeenschappelijke regeling (wat betreft bestuursrapportages)
		raad	Recht op inlichtingen	bestuur openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan	Artikel 17 Wgr
		college	Recht op inlichtingen en recht op verantwoording bij collegeregelingen	Haarlemse leden van het algemeen bestuur van een openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan	Artikel 18 jo. artikel 16 Wgr
		raad	Recht op inlichtingen en recht op verantwoording bij collegeregelingen	Haarlemse leden van het algemeen bestuur van een openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan	Artikel 19, eerste lid jo. artikel 16, eerste, tweede, derde en vijfde lid Wgr
		raad	Paragraaf verbonden partijen in begroting en jaarverslag van de gemeente	college	Artikel 198 Gemeentewet en artikelen 9, tweede lid en 15 BBV
		raad	Recht op inlichtingen en recht op	college	Artikel 169, eerste, tweede en derde lid

⁷ Bestuursrapportages van de VRK en de Omgevingsdienst IJmond worden ter kennisname aan de raad gestuurd. Dat is geregeld in de betreffende gemeenschappelijke regelingen.

Taak	Bevoegdheid	Bevoegd orgaan	Instrument	Betrokken orgaan	Wettelijke grondslag
			verantwoording; vragenrecht en interpellatieright		Gemeentewet; artikel 155 Gemeentewet; Reglement van Orde voor de raad
Sturen	Toestemming verlenen voor treffen van een gemeenschappelijke regeling, wijzigen, toetreden en uittreden	raad	Voorstel raad voor toestemming treffen van een gemeenschappelijke regeling (wijziging, toetreding of uittreding)	college besluit na toestemming	Artikel 1 Wgr
	Vertegenwoordiging (en stemrecht) in het bestuur	college ⁸	Bestuursvergaderingen	bestuur openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan	Artikel 13, 14 en 15a Wgr
	Indienen zienswijzen op ontwerp-begroting	raad	Zienswijzen	bestuur openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan	Artikel 35 Wgr
	Indienen zienswijzen op jaarrekening ⁹	raad	Zienswijzen	bestuur openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan	Specifieke gemeenschappelijke regeling
	Agenderen	raad	Voorstellen doen om een onderwerp te agenderen	college	Reglement van Orde voor de raad
	Formuleren van een opdracht aan het college	raad	Motie	college	Reglement van Orde voor de raad

⁸ In gemeenschappelijke regelingen waar Haarlem aan deelneemt hebben op dit moment alleen collegeleden zitting in het bestuur. Afgezien van het Recreatieschap Spaarnwoude (waar de raad (deels) de APV-verordenende bevoegdheid heeft ingebracht), is het ook niet mogelijk dat raadsleden in de besturen van collegeregelingen zitting hebben, nu zij hierin geen bevoegdheden inbrengen.

⁹ De mogelijkheid om een zienswijze in te brengen op een jaarrekening van een gemeenschappelijke regeling is in de Wet gemeenschappelijke regelingen niet geregeld. Het staat een gemeenschappelijke regeling niettemin vrij om deze voorhangprocedure zelf verplicht te stellen. Bij vier gemeenschappelijke regelingen waaraan Haarlem deelneemt is geregeld dat aan de deelnemende raden een zienswijze wordt gevraagd op de jaarrekening: Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland, Cocensus, het Recreatieschap Spaarnwoude en de VRK.

Taak	Bevoegdheid	Bevoegd orgaan	Instrument	Betrokken orgaan	Wettelijke grondslag
	Stellen van beleidsregels	raad; college 10	Beleidsregels over collegebevoegdheden die aan de GR zijn overgedragen (delegatie)	bestuur openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan	Artikel 4:81 Awb, artikel 10:16 Awb
	Geven van instructies	college 11	Algemene of concrete instructies aan bestuur GR bij opgedragen collegebevoegdheden (mandaat)	bestuur openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan	Artikel 10:6 Awb
	Ontslag aanzeggen	college 12	Ontslag vertegenwoordiger in bestuur GR	algemeen bestuur openbaar lichaam, bestuur bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan	Artikel 18 jo. artikel 16, vierde lid Wgr
		raad	Motie van wantrouwen en eventueel aansluitend ontslag wethouder	wethouder in rol als lid van het algemeen bestuur van een openbaar lichaam, het bestuur van een bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan	Reglement van orde voor de raad; artikel 49 Gemeentewet
Controllen	Instellen van onderzoek	raad	RKC onderzoek of raadsonderzoek	college openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan	Artikel 182, 155a Gemeentewet Artikel 184 Gemeentewet

^{10 en 5} Behoudens de overdracht van een deel van de algemeen plaatselijke verordenende bevoegdheid aan het Recreatieschap Spaarnewoude, is in geval van gemeenschappelijke regelingen waaraan Haarlem deelneemt sprake van overdracht (delegatie) dan wel opdracht (mandaat) van collegebevoegdheden.

¹² Omdat in gemeenschappelijke regelingen waaraan Haarlem deelneemt alleen collegeleden in het bestuur zitten, is er in de praktijk geen sprake van een ontslagrecht van de raad van Haarlemse leden op grond van de Wgr. De raad heeft wel een ontslagrecht van een wethouder (in zijn rol als bestuurslid in een gemeenschappelijke regeling) op grond van artikel 49 Gemeentewet.

Taak	Bevoegdheid	Bevoegd orgaan	Instrument	Betrokken orgaan	Wettelijke grondslag
	Vragen stellen en agenderen	raad		college	Reglement van Orde voor de raad

Privaatrechtelijke samenwerking (privaatrechtelijke rechtspersonen)

Taak	Bevoegdheid	Bevoegd orgaan	Instrument	Betrokken orgaan	Wettelijke grondslag
Informereren en verantwoording afleggen	Inlichtingen privaatrechtelijke rechtshandelingen	raad	Protocol Actieve Informatieplicht	college	Artikel 169, vierde lid Gemeentewet
	Recht op inlichtingen en recht op verantwoording	raad	Paragraaf verbonden partijen in begroting en jaarverslag van de gemeente	college	Artikel 198 Gemeentewet en artikelen 9, tweede lid en 15 BBV
		raad	Informatieprotocol deelnemingen	college	Artikel 169, eerste, tweede en derde lid Gemeentewet
		raad	Vragenrecht en interpellatieright	college	Artikel 155 Gemeentewet; Reglement van Orde voor de raad
Sturen	Wensen en bedenkingen bij oprichting of toetreding deelnemingen ¹³	raad	Wensen en bedenkingen	college besluit na ontvangst wensen en bedenkingen raad	Artikel 160, tweede lid Gemeentewet
	Wensen en bedenkingen bij privaatrechtelijke rechtshandelingen	raad	Wensen en bedenkingen	college besluit na ontvangst wensen en bedenkingen raad	Artikel 169, vierde lid Gemeentewet
Controleren	Instellen van onderzoek	raad	RKC onderzoek of raadsonderzoek	college	Artikel 182, 155a Gemeentewet

¹³ Onder deelnemingen wordt verstaan: de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen.

Taak	Bevoegdheid	Bevoegd orgaan	Instrument	Betrokken orgaan	Wettelijke grondslag
				openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan	Artikel 184 Gemeentewet
	Vragen stellen en agenderen	raad		college	Reglement van Orde voor de raad

8.6 Informatieprotocol deelnemingen

Gelet op artikel 160, eerste en tweede lid en artikel 169, eerste, tweede, derde en vierde lid van de Gemeentewet;

De raad en het college van de gemeente Haarlem, ieder voor zover het zijn eigen bevoegdheid betreft, hebben het volgende protocol voor het informeren van de raad door het college vastgesteld voor de besluitvorming voor het oprichten, beheren of afstoten van deelnemingen¹⁴:

Oprichtingsfase

1. Het college legt voorafgaand aan de oprichting van of deelname aan nieuwe deelnemingen of de verzelfstandiging van gemeentelijke diensten de volgende besluiten ter instemming als volgt aan de raad voor:
 - a. Principebesluit onderzoek naar doel, nut, noodzaak, haalbaarheid en eventuele alternatieven van oprichting/verzelfstandiging met als bijlagen:
 - i. een plan van aanpak onderzoeksfase en
 - ii. een haalbaarheidsonderzoek (ter instemming van de raad indien dit een verzelfstandiging betreft, in overige gevallen ter kennisname);
 - b. Voorgenomen besluit tot oprichting/verzelfstandiging/deelname met als bijlagen in elk geval:
 - i. een recente businesscase die niet ouder is dan zes maanden;
 - ii. due diligence onderzoek (ingeval van deelneming aan een bestaande partij);
 - iii. positionering- en risicoanalyse; en
 - iv. een plan van aanpak voor de uitvoeringsfase.

De raad kan, al dan niet op voorstel van het college, besluiten dat hij geen behoefte heeft aan de hiervoor genoemde bijlagen, wanneer hij van oordeel is dat deze bijlagen vanwege beperkte complexiteit en risico's niet relevant zijn;
 - c. Indien het voorgenomen besluit betrekking heeft op een verzelfstandiging of geheel of gedeeltelijke overname van een gemeentelijke dienst, zendt het college de raad tevens de volgende bijlagen:
 - i. een ontvlechtigingsdocument (financieel en organisatorisch);
 - ii. de rechtspositionele consequenties van de overname;
 - iii. een sociaal plan, wanneer voorzienbaar is dat de verzelfstandiging tot twee jaar na de verzelfstandiging tot het ontslag van minimaal 10 werknemers kan leiden;
 - iv. advies OR van de gemeente Haarlem, en indien van toepassing, van de OR van de overnemende partij;
 - v. een extern validatieonderzoek met bedrijfseconomische onderbouwing van de ondernemingswaarde (op de businesscase);
 - vi. de concept-statuten met daarin opgenomen of de deelneming ook activiteiten mag ontplooiën buiten de statutaire doelen, en zo ja, voor maximaal hoeveel procent van de omzet.

De raad kan, al dan niet op voorstel van het college, besluiten dat hij geen behoefte heeft aan de hiervoor genoemde bijlagen, wanneer hij van oordeel is dat deze bijlagen vanwege beperkte complexiteit en risico's niet relevant zijn;
 - d. Definitief besluit oprichting/verzelfstandiging met eventueel als bijlagen:
 - i. een ontwerpbesluit;

¹⁴ Onder deelnemingen wordt verstaan: de deelneming van de gemeente in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen en gemeenschappelijke regelingen, zoals gedefinieerd op blz. 4 van de Nota verbonden partijen gemeente Haarlem 2021.

- ii. de concept-statuten,
- iii. reglement van orde van RvB, en indien aanwezig RvC,
- iv. profielschets van de bestuurders en commissarissen.

De raad kan, al dan niet op voorstel van het college, besluiten dat hij geen behoefte heeft aan de hiervoor genoemde stukken, wanneer hij van oordeel is dat deze bijlagen vanwege beperkte complexiteit en risico's niet relevant zijn.

2. Het college informeert de raad over de beoogde duur van de deelneming, een eventuele minimumperiode van de deelneming en eventueel te verwachten kosten voor beëindiging van de deelneming.

Deelneming in een vennootschap

3. Wanneer de vennootschap een publieke taak vervult of betrekking heeft op een belangrijke publieke voorziening, wordt in de statuten vastgelegd dat de deelneming beschikt over een raad van commissarissen. De commissarissen zijn onafhankelijk ten opzichte van de vennootschap en de aandeelhouders en houden toezicht op het reilen en zeilen van de vennootschap met het oog op het publieke belang van de vennootschap.
4. In de statuten van deelnemingen, waarin Haarlem minimaal 50% van de aandelen houdt, wordt vastgelegd dat commissarissen worden benoemd met inachtneming van de termijnen die zijn opgenomen in de Corporate Governance Code. Benoeming vindt plaats voor een periode van vier jaar met de mogelijkheid van een eenmalige herbenoeming van vier jaar. Herbenoeming (voor nog eens twee jaar en een eventuele verlenging met twee jaar) moet worden gemotiveerd.

Gedurende de looptijd van de deelneming

Informatie

5. Het college voorziet de raad van alle informatie die de raad voor de uitoefening van zijn functie nodig heeft aangaande de gemeentelijke deelnemingen zoals vastgelegd in de vigerende Nota Verbonden partijen gemeente Haarlem.
6. Het college informeert de raad volledig, rekening houdend met de verschillende informatiebehoeften van raad en college. Indien het college de raad informeert over een onderwerp, zal het ook aangeven welke achterliggende stukken (eventueel onder oplegging van geheimhouding) beschikbaar zijn/ter inzage liggen.
7. Het college informeert de raad binnen vier weken nadat het college kennis heeft genomen van relevante informatie over de gemeentelijke deelneming. Het college streeft ernaar de raad in de eerst mogelijke commissievergadering te informeren. Indien de informatie van dien orde is dat het opportuun is de raad eerder te informeren, of de eerst mogelijke commissievergadering niet binnen vier weken zal plaatsvinden, zal het college de raad bij brief informeren.
8. Informatie is in elk geval relevant, wanneer een van de volgende criteria van toepassing is:
 - a. met het onderwerp is een aanzienlijk financieel belang gemoeid, dit wil zeggen als er consequenties zijn voor de gemeentelijke begroting, zoals een wijziging in dividendbeleid, of wanneer de continuïteit van de deelneming in het geding komt;
 - b. het onderwerp een groot direct maatschappelijk effect heeft, bijvoorbeeld omdat er veel belanghebbenden zijn;
 - c. het onderwerp in de belangstelling staat van de media;
 - d. het onderwerp juridische of bestuurlijke gevolgen heeft voor de gemeente;
 - e. het onderwerp de integriteit van het bestuur kan aantasten;
9. Wanneer informatie niet verstrekt kan worden aan de raad op grond van strijd met het openbaar belang, zal het college de raad zo ver mogelijk op hoofdlijnen informeren.
10. Wanneer het college informatie niet kan verstrekken aan de raad op grond van strijd met zakelijke en financiële belangen van de gemeentelijke deelneming, zal het college de raad zo veel mogelijk op hoofdlijnen informeren.

11. Het college zal de raad in ieder geval informeren over gemeentelijke deelnemingen met de paragraaf Verbonden partijen in de jaarrekening en begroting van de gemeente Haarlem.
12. Het college zal jaarrekeningen van deelnemingen ter kennisname (voorzien van een toelichting) aanbieden aan de raad, behoudens deelnemingen waarin de gemeente een zeer klein belang heeft.¹⁵
13. Het college legt verder per deelneming verantwoording af over de bereikte resultaten ten opzichte van de door de raad vastgestelde doelstellingen, het voortbestaan van de deelneming en het financieel en bestuurlijk belang dat de gemeente daarin heeft, behoudens deelnemingen waarin de gemeente een zeer klein belang heeft.

Wensen en bedenkingen

14. Indien het college voornemens is om de deelneming waarin de gemeente een belang gelijk aan of groter dan 50% heeft toe te staan andere dan de gebruikelijke uitvoeringswerkzaamheden te gaan verrichten (b.v. (commerciële) activiteiten die buiten het statutair doel vallen en/of de 20% vrije ruimte te boven gaan), waarmee ook mogelijke financiële of andere risico's gepaard gaan, of als buiten de kaders en beleidsdoelen wordt getreden, wordt niet overgegaan tot het maken van afspraken dan nadat de raad hierover is geïnformeerd en in staat is geweest zijn wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

RvB/RvC

15. Het college informeert de raad over ontstane vacatures binnen de RvB en RvC van de deelneming.
16. Het college informeert de raad over het profiel van de leden van de RvB en RvC.
17. Het college informeert de raad achteraf over de benoeming van de commissarissen.
18. Het college informeert de raad dan wel vraagt de raad om haar wensen en bedenkingen kenbaar te maken over de voorgenomen liquidatie van een deelneming met eventueel als bijlagen eindrapport onderzoek naar de liquidatie.

Deelneming in een vennootschap

Haarlem houdt 50% of meer van de aandelen in een vennootschap

19. Het college kan alleen instemmen met een voorgenomen statutenwijziging of belangrijke beleidswijziging die de doelstelling en het strategisch belang raakt, wanneer de raad daarmee heeft ingestemd.
20. Het college informeert de raad binnen vier weken na de aandeelhoudersvergadering over de statutenwijziging of beleidswijziging in lijn met 19 over de uitkomst hiervan.
21. Naar aanleiding van een met redenen omkleed verzoek van de vennootschap kan in de statuten worden opgenomen dat de vennootschap voor maximaal 20% van de omzet marktactiviteiten in de zin van de Aanbestedingswet kan uitoefenen. De gemeenteraad moet een voorgenomen besluit van het college om een dergelijke bepaling op te nemen in de statuten of een dergelijke bepaling te wijzigen, voorafgaand aan het besluit daartoe, goedkeuren.
22. Het college informeert de raad jaarlijks over aard en omvang van de marktactiviteiten, het gebruik van publieke middelen en de eventueel daarbij behorende risico's.

Haarlem houdt minder dan 50% van de aandelen in een vennootschap

23. Naar aanleiding van een met redenen omkleed verzoek van de vennootschap kan in de statuten worden opgenomen dat de vennootschap tevens marktactiviteiten in de zin van de Aanbestedingswet kan uitoefenen. Het college stelt de gemeenteraad voorafgaand aan het besluit daartoe, in de gelegenheid wensen en bedenkingen te geven op een voorgenomen

¹⁵ Dit is concreet het geval bij Liander en BNG.

besluit van het college om in te stemmen met een dergelijke (wijziging van een) bepaling in de statuten.

24. Het college kan alleen instemmen met een voorgenomen statutenwijziging of belangrijke beleidswijziging die de doelstelling en het strategisch belang raakt, wanneer de raad in de gelegenheid is gesteld hierover wensen en bedenkingen uit te brengen.
25. Het college informeert de raad binnen vier weken na de aandeelhoudersvergadering over de statutenwijziging of beleidswijziging in lijn met 24 over de uitkomst hiervan.

Beëindigingsfase

26. Het college legt voorafgaand aan de beëindiging van een deelneming de volgende besluiten als volgt aan de raad voor:

- a. Principebesluit onderzoek naar doel, nut, noodzaak, haalbaarheid en eventuele alternatieven van beëindiging met als bijlagen een plan van aanpak onderzoeksfase en een haalbaarheidsonderzoek (ter instemming van de raad indien dit gevolgen heeft voor de uitvoering van een gemeentelijke taak of het personeelsbestand van de gemeente Haarlem).
- b. Voorgenomen besluit tot beëindiging voor wensen en bedenkingen van de gemeenteraad met als bijlagen in elk geval:
 - i. een recente businesscase die niet ouder is dan zes maanden;
 - ii. due diligence onderzoek;
 - iii. positionering- en risicoanalyse;
 - iv. een plan van aanpak voor de uitvoeringsfase;
 - v. een ontvlechtingsdocument (financieel en organisatorisch);
 - vi. de rechtspositionele consequenties van de beëindiging;
 - vii. een sociaal plan, wanneer voorzienbaar is dat de beëindiging tot het ontslag van minimaal 10 werknemers kan leiden;
 - viii. advies OR van de deelneming, en indien het de bedoeling is dat de gemeente Haarlem een deel van de deelneming overneemt, van de OR van de gemeente Haarlem;
 - ix. een extern validatieonderzoek met bedrijfseconomische onderbouwing van de ondernemingswaarde (op de businesscase);

De raad kan, al dan niet op voorstel van het college, besluiten dat hij geen behoefte heeft aan de hiervoor genoemde bijlagen, wanneer hij van oordeel is dat deze bijlagen vanwege beperkte complexiteit en risico's niet relevant zijn;
- c. Definitief besluit beëindiging.

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
2021

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl